

katedra

YU ISSN 00227 9295 LETNIK XXIII. ŠT. 6 MARIBOR, 25. OKTOBRA 1983 CENA 12 DIN

REGRESIRANJE ŠTUDENTSKJE PREHRANE

Nobena skrivnost ni, da večina študentov prihaja na predavanja tešča in tako zaužijejo prvi obrok šele sredi dopoldneva, ne redki pa tudi šele za kosilo. Vemo, da bi prav zajtrk moral biti najboljše in torej najpomembnejši. Če ga ni, bi to delno lahko nadomestila topla malica, a kaj ko večina raje seže kar po sendviču, saj je mnogo cenejši.

V tej smeri so že spomladi začeli razmišljati na obeh slovenskih univerzah in prišli do zaključka, da je nujno potrebno zagotoviti topel obrok vsem študentom. Zato so se odločili za regresiranje študentske prehrane. Preprosteje povedano, odločili so se, da bodo k topli malici študentov primaknili nekaj dinarjev in tako topel obrok približali vsem malice željnim študentom.

Od ideje do izvedbe pa je pot vedno bolj ali manj dolga in tako do realizacije prihaja v prvih dneh novega študijskega leta. V torek 27. 9. 1983 sta Univerzitetni konferenci ZSMS v Ljubljani in Mariboru, organizirali tiskovno konferenco, na kateri so širšo slovensko javnost natančneje obvestili o regresiranju študentske prehrane.

Ker tudi Katedra ni hotela zaostajati za drugimi, smo v naše uredništvo povabili Petra Andloviča,

prorektorja študenta, in mu zastavili nekaj vprašanj.

KATEDRA: V naslednjih dneh bo možno kupiti prve tople malice, ki bodo regresirane. Lahko o tem poveš prosim kaj več?

P. A.: 30. 6. 1983 sta zbor delegatov, udeležencev družbenega dogovora o štipendijski politiki v Sloveniji in skupščina delegatov, udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendijski politiki, podpisala samoupravni sporazum, po katerem se prične izvajanje regresiranja študentske prehrane 1. 10. 1983. Regresiranje toplega obroka poteka med študijskim procesom, ali natančneje 10 mesecev. Regresiranje ne bo v času počitnic, to je v juliju in avgustu.

Pravico do regresirane tople malice imajo vsi študentje in absolventi. Pri enem obroku lahko izkoristijo le en bon, zanj pa je možno dobiti izključno le hrano, ne pa pijačo ali cigarete. Mesečno lahko dobi študent le toliko bonov, kolikor je delovnih dni. Regres pri enem obroku znaša 25 din, študent pa ob nakupu bona, plača polno vrednost malice minus regres. V Mariboru to pomeni 47 din. Študentski domovi, kot glavni izvajalec, so postavili ceno tople malice 72 din za naslednje tri mesece. Bon bo možno uporabiti v katerikoli restavraciji, ki

jo upravljajo študentski domovi. Komisija za materialna vprašanja študentov pri svetu Univerze pa bo spremljala kvaliteto in ceno obroka.

KATEDRA: Ves čas omenjaš toplo malico. Ali bo možno kupiti za ta bon ob doplačilu tudi kosilo ali pa morda mrzlo malico?

P. A.: S študentskimi domovi smo se dogovorili, da je za bon možno kupiti tudi kaj drugega, vendar cena ne sme biti manjša od

72 din, kar pomeni, da študent lahko s tem bonom ob doplačilu kupi kosilo, ali kakršenkoli drug pripravljen obrok.

KATEDRA: Kdaj, kje in kako lahko študentje kupimo bone za malico?

P. A.: 4. 10. 1983 bo izvedeno informiranje študentov o regresiranju tople prehrane (Katedra je izšla kasneje). Vsak študent bo o tem dobil tiskano obvestilo, hkrati pa bo obveščanje izvedeno tudi preko plakatov. Naslednji dan, to je 5. 10. 1983 pa bo pričetek prodaje bonov. Boni bodo naprodaj 5., 6., 7. oktobra na vseh šolah mariborske Univerze. Podobno bo tudi v naslednjih mesecih, le da se še nismo natančno dogovorili, katere dneve v mesecu. Ves mesec pa bo bone možno kupiti pri blagajni študentskih domov v Tyrševi ulici in pri blagajni na Gosposvetki cesti.

Zaradi racionalnosti in tehnične izvedbe, bo možno kupiti najmanj 5 blokov. Za nakup pa vsak študent potrebuje veljavni indeks (ustrezno testiran). V indeks bo ob nakupu tudi zabeleženo, koliko blokov je kupil, za tekoči mesec. Bloki niso oštevilčeni ne po mesecih in ne po dnevih, tako da jih je možno uporabljati neodvisno od dneva.

KATEDRA: S prodajo bonov in z obračunavanjem le teh se bo pojavilo nekaj novega administrativnega dela. Bo za to potrebno zaposliti nove ljudi?

P. A.: Sprva smo razmišljali, da bi za distribucijo bonov zaposlili štu-

dente preko študentskega servisa ob najdajnem pretresanju tega vprašanja pa smo prišli do zaključka, da to delo lahko ob racionalizaciji opravljajo že obstoječe službe, tako da z boni ne bo nobenih dodatnih stroškov, razen stroški tiskanja, za kar pa bodo denar zalozili študentski domovi.

KATEDRA: Študentski domovi so ceno tople malice zagotovili za naslednje tri mesece. Ali se bo vrednost bona v primeru povišanja tudi zvišala, ali pa bo ostala nespremenjena?

P. A.: Subvencioniranje prehrane bo potekalo v okviru razpoložljivih sredstev. Predvidevamo, da bi se regres zviševal tako kot štipendije, se pravi, da bi ob revalorizaciji štipendij zvišali tudi regres. Kar pa se tiče same podražitve tople malice, jevsamoupravnem sporazumu med VDO, VTO, Univerzo in študentskimi domovi zapisano, da se z dvigom cene mora strinjati tudi komisija za materialna vprašanja študentov, ki ima nalogo tudi kontrolirati kvaliteto, količino, skratka vse, kar je v zvezi s toplo malico.

KATEDRA: Za konec bi bilo morda dobro izvedeti, ali bodo študentski domovi lahko zagotovili topel obrok vsem študentom, saj je pričakovati gotovo večje zanimanje študentov za ta obrok?

P. A.: Študentski domovi se na to akcijo pripravljajo že nekaj mesecev in po njihovih zagotovilih s količino hrane ne bo problem. Težave se bodo gotovo pojavile na šolah, kjer je več študentov VEKS, VTS, predvsem zaradi razdeljevanja hrane. Se enkrat pa naj povem, da je možno bon uporabiti v vseh restavracijah, ki jih upravljajo študentski domovi.

Ker smo odgovor na to zadnje vprašanje dobili iz druge roke, nas je zanimalo kakšen bo odgovor iz prve roke. Zavrteli smo telefonsko številko študentskih domov in od tovariša Jakoša dobili naslednji odgovor: »Zmogljivost naše kuhinje je priprava 1200 obrokov na uro, kar pomeni, da s količino priprave hrane ne bomo imeli težav. Zatakne se lahko edino pri razvažanju hrane po posameznih restavracijah na šolah, oziroma pri delitvi na šolah kjer je študentov več. V študentskih domovih smo takšne rešitve regresiranja študentske prehrane zelo veseli saj bomo tako lahko bolje izkoristili naše kapacitete.«

Na VTS in VEKS bo gotovo nekaj težav, saj se je že sedaj med daljšimi odmori nabirala daljša vrsta, ko so študentje kupovali sendviče, hot-dog, toplo ali hladno malico. Morda bo potrebno podaljšati odmor ali pa kako drugače sinhronizirati množico tople malice željnih študentov.

Pomembno vprašanje se bo verjetno pojavilo v naslednjih mesecih glede kvalitete, količine in cene obroka in upamo da bo komisija za materialna vprašanja študentov budno spremljala dogajanja okrog teh pomembnih vprašanj.

TATJANA WELZER

ČIGAVI SMO?

Kako pomembno delovanje prisojajo nekateri mladinskim tiskom, priča podatek, da je na dvajsetih straneh gradiva, ki je namenjeno razpravi o aktualnih idejnopolitičnih vprašanjih in delovanju mladih, je pripravila delovna skupina pri CK ZKS za razpravo na eni od prihodnjih sej CK ZKS, le 5 (pet) vrstic namenjenih študentskemu tisku. Citiramo: »... Z demokracizacijo družbenih odnosov se vse bolj uveljavlja družbeno-kritična. Mladi v študentskem tisku zanesenarjajo družbeno in razredno bistvo socialistične demokracije. Njihova negativna kritika, ki izhaja iz takih pozicij, postaja vedno bolj težnja in socializmu sovražna, da se vse, kar so v gradivu zapisali o študentskem (in mladinskem tisku). Očitno je postalo v modi žigosanje študentskega tiska. Vsaka kritika, ki se pojavi v študentskem tisku, je že vnaprej ožigosana kot levičarska in destruktivna. KATEDRA ni NIKOLI delovala z drugimi pozicijami, ki bi jo označevali za destruktivno. KATEDRA ni SAMOUPRAVLJANJE. KATEDRA ne priznava ocene o študentskem tisku, saj njenih avtorjev ne moremo imenovati drugače kot duhovno impotentni birokrati.

ČIGAVI SMO?

Na izobraževalni skupnosti Slovenije so zagrozili, da v prihodnjem letu ne bodo nazakali denarja za občudijsko dejavnost za študente mariborske univerze, saj jim na univerzi še vedno niso poslali planov občudijskih dejavnosti na mariborski univerzi v letošnjem letu. Ti plani ležijo v NEKEM predalu pri NEKEM tovarišu na univerzi.

ČIGAVI SMO?

Za KATEDRAŠE SRP

Univerzitetni časopis Katedra. Naslov uredništva: Ob parku 5, 62000 Maribor, tel. 22-004. Številka žiro računa: 51800-678-81846. Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS v Mariboru.

Univerzitetni časopis Katedra. Naslov uredništva: Ob parku 5, 62000 Maribor, tel. 22-004. Številka žiro računa: 51800-678-81846. Izdaja Univerzitetna konferenca ZSMS v Mariboru.

Uredništvo: Srečko Pirtovšek (v. d. glavni in odgovorni urednik), Bojan Jablanovec, Mirjam Šega, Bojana Rudl, Tatjana Welzer, Karmen Moge. Sodelavci: Vlado Srak, Ivo Soče, Marko Krajncič, Suzana Trenta, Vladimir Rukavina, Milko Postrak.

Tehnični urednik: Marjan Hanl, tajnica: Olga Iskra. Predsednik izdajateljskega sveta: Tomaž Kšela.

Katedra izhaja ob podpori UK ZSMS Maribor, Kulturne skupnosti SRS, Raziskovalne skupnosti SRS, Izobraževalne skupnosti SRS in Zveze skupnosti za zaposlovanje SRS. Tisk: CGP Večer, Tržaška 14, Maribor. Cena izvoda 12 din. Letna naročnina za študente 100 din, za ostale 120 din, za DPO društva in organizacije 200 din. Nenaročenih tekstov in slik ne vračamo. Uradne ure: vsak delavnik od 13.00 do 14.00. Oproščeno temeljnega davka na promet po sklepu št. 421-1/70 z dne 11. 1. 1973.

MARIBOR RIGA MARIBOR

Moskva — srce Sovjetske zveze, nas je sprejela kot kapljo v morje — 10 ljudi med nekaj milijoni. In kot kaplja izpari, smo mi še isti večer, kot nesojena športna ekipa (večina moskovčanov nas je zaradi naše enotne uniforme, majice Univerza Maribor, proglasila za športno ekipo), nadaljevali pot v Rigo — Latvijsko prestolnico ob Daugavi. (daugava — mnogo vode).

TAM so naš že čakali naši prijatelji in nas popeljali v študentski dom na otoku Kipsali, kjer naj bi v naslednjih letih zrastle eno izmed riških študentskih naselij. Danes je tu že študentski dom z restavracijo ter fakulteta za arhitekturo in gradbeništvo. V dneh, ko je bila Kipsala naš drugi dom, pa so na otok preselili tudi kemijsko fakulteto. Naš prvi dan v Rigi je bil turistično obarvan, saj smo spoznali staro Rigo. Naslednje jutro pa smo že odšli na prakso na fakulteto za avtomatiko.

Tu smo se srečali s profesorji in študenti, ki so nam razkazali fakulteto in nam povedali mnogo zanimivega o svojem delu. Srečali smo se z analognimi računalniki zavidljivih veličin in sposobnosti, z digitalnimi računalniki, ki jih deloma že izdelujejo v SZ in z mikroračunalniško tehniko, ki je vsak dan pomembnejša, kar smo lahko videli tudi na inštitutu za elektroniko in avtomatiko.

Ob ogledu in pogovorih je dopoldan hitro minil in po kosilu, ki je bilo kot vedno zelo okusno, smo se odpravili v Jurmalo. To je obala ob Baltiškem morju, ali natančneje v Riškem zalivu. Čeprav je le nekaj kilometrov oddaljena od Rige, nas je tu pozdravilo sonce in počitniški živčav, medtem ko je v Rigi deževalo.

V Rigi smo zastopali Visoko tehniško šolo oz. VTO strojništvo in VTO elektrotehniko, prav tako pa tudi Mariborsko Univer-

zo. Tako smo si tudi ogledali Politehniški inštitut in se pogovarjali z njihovimi predstavniki. Medtem ko je naša Univerza še prav mlada ima Politehniški inštitut že prav častljivo starost, saj je bil prvič ustanovljen že leta 1862 in je deloval do leta 1919, ko je bil ukinjen. Znova je zaživel leta 1958 in danes študira na 15 fakultetah v okviru inštituta 15000 študentov. Najboljši med njimi so bili na obisku v Mariboru, na Madžarskem in Nemški demokratični republiki.

V Vzhodno Evropske države pa odhajajo študentje inštituta predvsem kot brigadirji in gostitelji jim obisk vračajo. Tako so bili v juliju na delovni akciji na Rigi mladi iz Nemške demokratične republike, ČSSR in Bolgarije, medtem ko so bili študentje iz Budimpešte na praksi tako kot mi.

Delovne akcije so med riškimi študenti močno priljubljene. Srečevali smo jih pri arheoloških odkopavanjih in raznih drugih delih. Predstavniki komisij nam je povedal, da se delovnih akcij vsako leto udeležijo kar nekaj tisoč študentov, kar je bilo za naša ušesa nekaj povsem novega. Vendar smo prav kmalu odkrili vzrok. Priden brigadir lahko za dvomesečno delo dobi do 500 rubljev, kar je izredno veliko, saj njihova povprečna študentska znaša 40 rubljev. Nekaj višja je Canderjeva študentska (Cander-ukvarjal se je z raketno tehniko), 65 rubljev, vendar letno podelijo le 3 do 4 takšne študentske najboljše med najboljšimi. Še redkejša pa je študentska V. I.

glavne dvorane bo tu še nekaj manjših prostorov, ki bodo namenjeni manjšim prireditvam, študijskim pripravam kulturnih skupin ipd. Tako bomo študentje imeli možnost, da bolj, kot do

Lenina, to je najvišja državna študentska in znaša 100 rubljev.

Riga, kot glavno mesto Latvije, ni samo državno in šolsko središče, ampak tudi gospodarsko in kulturno. Tu sta inštitut za planiranje in inštitut za energetiko, kjer dispečarji bedijo nad porazdelitvijo energije v severozahodnem delu SZ.

Kot kulturno središče pa ima celo vrsto gledališč in opero, kjer smo lahko občudovali ruske in latvijske mojstre baleta.

Ruski in latvijski jezik nimata sorodnosti in tako se na fakultetah študentje srečujejo z obema jezikoma, ali pa samo z latvijskim, če je za predavanja v ruščini premalo kandidatorov. Študijska literatura je napisana v obeh jezikih in lahko bi rekli, v neomejenih količinah dostopna vsem študentom, saj skript in raznih izvlečkov ne zmanjka.

V primeru, da študent ob napornem študiju omaga pa si lahko privoščijo študijske počitnice v Jurmali, kjer ob nekajurnem obveznem dnevnem študiju nabira nove psihične in fizične moči.

Da le-te ne bi pošle tudi nam, so naši gostitelji budno pazili, da so delovnim dnevem sledili prosti dnevi, v katerih so nam želeli pokazati čim več. Rigo smo tako spoznali do poslednjega kotička, ogledali smo si etnografski muzej, spominski park, kjer je bilo med drugo svetovno vojno delovno taborišče, ribiški kolhoz, kjer so nam pripravili pokušino rib, popeljali pa so nas tudi na ogled latvijske Švice. To je okolica Sigulde, ki je od Rige oddaljena 53 km. Pokrajina je gričevnata in tu doseže ravninska Latvija svojo najvišjo nadmorsko višino, nekaj čez sedemsto metrov.

Ker je vsega lepega enkrat konec je po enajstih dneh, tudi za nas prišel dan, ko smo se morali posloviti od Rige in naših prijateljev, kajti na vrsti je bil drugi del našega potovanja — spoznavanje Sovjetske zveze. Železna cesta nas je najprej vodila v Tallinn, prestolnico Estonije in eno izmed olimpijskih mest. Po enodnevnem ogledu smo še isti večer nadaljevali pot v Leningrad — mesto mostov in palač. Že po nekaj urah smo se v tem lepem mestu počutili kot doma in vsak dan smo odkrili kaj novega. Višek je vsekakor bil ogled Petrovega dvorca, kjer ti zastane dih ob pogledu na parke, fontane, in sobane v palači. Vse je tako lepo urejeno, da se ti zazdi, da bodo oživel še carji na slikah. Slika, slike, slike, sliko, ... o slikah lahko tudi sanjaš, ko se nekaj ur sprehajaš po dvoranah Zimskega dvorca — Ermitaža. Originali Rubensa in da Vincija pa predstavljajo enega izmed viškov ogleda znamenite galerije.

Pri vsem tem pa je tu tudi reka Neva, ki deli mesto in desetine mostov na njej, ki se odpro ob dveh ponoči in odprejo pot ladjam v mesto ali iz njega. Naša pot iz Leningrada pa nas je vodila na začetek oz. konec naše poti — v Moskvo. Spet smo se sprehajali po Rdečem trgu, pokukali smo za obzidje Kremlja, ogledali smo si olimpijske objekte in občudovali postaje metroja, velike galerije pod zemljo.

In potem smo še zadnjič pripravili kovičke in se odpeljali na Kijeviski vogal (železniško postajo). Še zadnji posnetek za slovo in pred nami je bilo spet 42 ur vožnje. Dan in noč še en dan in še ena noč in bili smo v Beogradu.

Tatjana Welzer

Dipl. ing. Trajan Georgiev, ravnatelj Srednje tekstilne šole (?) v Orožnovi ulici dva v Mariboru, je konec prejšnjega meseca poslal na naslov Kluba mladih (ki se nahaja v isti stavbi kot eno omenjena šola), naslednji dopis:

Zadeva: Klub mladih

Pred dnevi ste odprli prenovljeni klub mladih v stavbi na Orožnovi 2, kateri je odprt od 10.00 ure naprej. S tem dnevom so se tudi pričele težave, na katere bi vas želeli opozoriti:

Zavedamo se da mladina Maribora potrebuje svoj prostor, kjer naj bi se srečevala, vendar naj bi se temu primerno tudi vedla v tem prostoru in okoli njega. Dan za dnem se namreč dogaja, ko prihajamo zjutraj v službo, učenci pa v šolo, da je takšna umazanija po stopnicah, katero je resnično težko odstraniti in tudi smatramo, da ni naša dolžnost odstra-

ZMOTI RAVNATELJA TRAJANA

njevati umazanijo, katero ustvarjajo obiskovalci kluba. Po celotnem stopnišču namreč ležijo cigaretni ogorki, stopnišče je umazano s človeškim blatom in urinom (kot da klub nima WC), stene so umazane, okrušene, okrasne letve porezane in polomljene (najbolje, da si sami to ogledate), čeprav smo lani na novo pobelili stopnišče.

Prav tako prosimo, da se ne bi že dopoldne popivalo v klubu ob zelo bučni glasbi, katera zelo moti nemoten potek učnovzgojnega procesa na naši šoli in da ne bi bilo zbirališče koles pred klubom na stopnicah, kar se tudi odraža na zidovih. V upanju, da boste čimprej ukrepali vas tovariško pozdravljamo.

Ravnatelj: Georgiev Trajan, dipl. ing.

V vednost: — IS SO Maribor — komite za družbene dejavnosti, zadeve borcev in vojaških invalidov

Odgovor Programskega sveta Mladinskega kulturnega centra na umotvor, ki so ga sestavili Tovariši Ravnatelj, zaradi obsirnosti objavljamo v skrajšani obliki:

O pisanju tov. ravnatelja Georgieva

... Klub mladih je edina mladinska ustanova v Mariboru, ki s krajšimi prekinjavami deluje šestnajst let. ... Mladih pa je danes v Mariboru več kot 40000. V zadnjih devetih mesecih smo delo v Klubu postavili na nove temelje. ... Od januarja, ko smo z delom pričeli in se vključili v pripravo "Veselih počitnic" pa do sedaj smo pripravili 82 prireditev za mlade. Klub je imel v tem času 10.000 obiskovalcev! ... V teh devetih mesecih delovanja smo se dokazovali z delom in tako mislimo tudi naprej, zato nam ni do brezplodnih polemik, še manj, da bi odgovarjali na nesmiselne in neresnične trditve tov. ravnatelja. ... S tem dnem pa so se pričele težave, na katere bi vas želeli opozoriti, pravi tov. ravnatelj in mi se z njim globoko strinjamo, le da z drugačnega vidika. Značilno je, da se težave začnejo zmeraj tam in takrat, ko mladi začnemo s konkretnim delom, posebej se ob organizaciji rock prireditev. Mi, ki delamo na tem področju iz dneva v dan, čutimo pomanjkanje zaupanja do našega dela, čeprav je naša družba polna deklarativnih izjav o ne-

spornem zaupanju, ki ga goji do nas mladih. V praksi pa je stvar podobna dopisom, kakršnega je poslal tov. Georgiev. ... Ni naključje, kako je tov. ravnatelj izbral naslove (kamor je poslal dopis). Tov. ravnatelj se ne bo zadovoljil s čistim stopniščem in tišjo glasbo, kar smo brez večjih zapletov že pričeli reševati, tov. ravnatelj meri višje. Tov. ravnatelj ne napiše naključno, da ne želi, da bi se že dopoldne popivalo v klubu ob bučni glasbi. V tem grmu torej tiči zajec. Kompromitirati Klub kot prostor, kjer mladi popivajo in tako dokazati škodljivost naše ustanove. ... V naših prostorih mladi dopoldne ne popivajo, pač pa poslušajo glasbo, čitajo časopise in igrajo družabne igre. V prostore Kluba je prepovedano vnašanje alkoholnih pijač in drog in naša redarska služba, ki dela vsak dan, je v tem dosledna. V Klubu točimo pivo, sokove, čaj in kavo. Zato trditev, da mladi pri nas popivajo ni le neresnica,

ampak groba kleveta. To lahko potrdi tudi UJV, ki v naših prostorih še ni posredovala. ... Da se pri nas zadržujejo tisti, ki "špricajo", seveda ni argument proti nam, ampak proti šolam. ... S tem, ko se tov. Georgiev postavlja v vlogo borca proti alkoholizmu, pa istočasno ve, da mladi hodijo preko ceste v restavracijo HRAM (kjer je izbira alkoholnih pijač izredno pestra), se postavlja v vlogo dvojničneža. ... Tov. ravnatelj je mimo tega dopisa predložil programskemu svetu tudi nekaj "obljub". Obljubil nam je, da bo dosegel prepoved točenja piva, da bo dosegel, da se bo klub odpiral šele popoldne in da bo dal zakleniti vhodna vrata, če ne bomo upoštevali njegovih "predlogov". ... Na programskem svetu smo sklenili, da ugodimo zahtevi po tišji glasbi, vse ostale zahteve smo zavrnil kot nesprejemljive. ... Soglasni smo si bili v sklepu, da smo se zmeraj pripravljati pogovarjati, vendar na enakopravni podlagi, na temelju, kjer naj zmaga moč argumenta in ne argument moči.

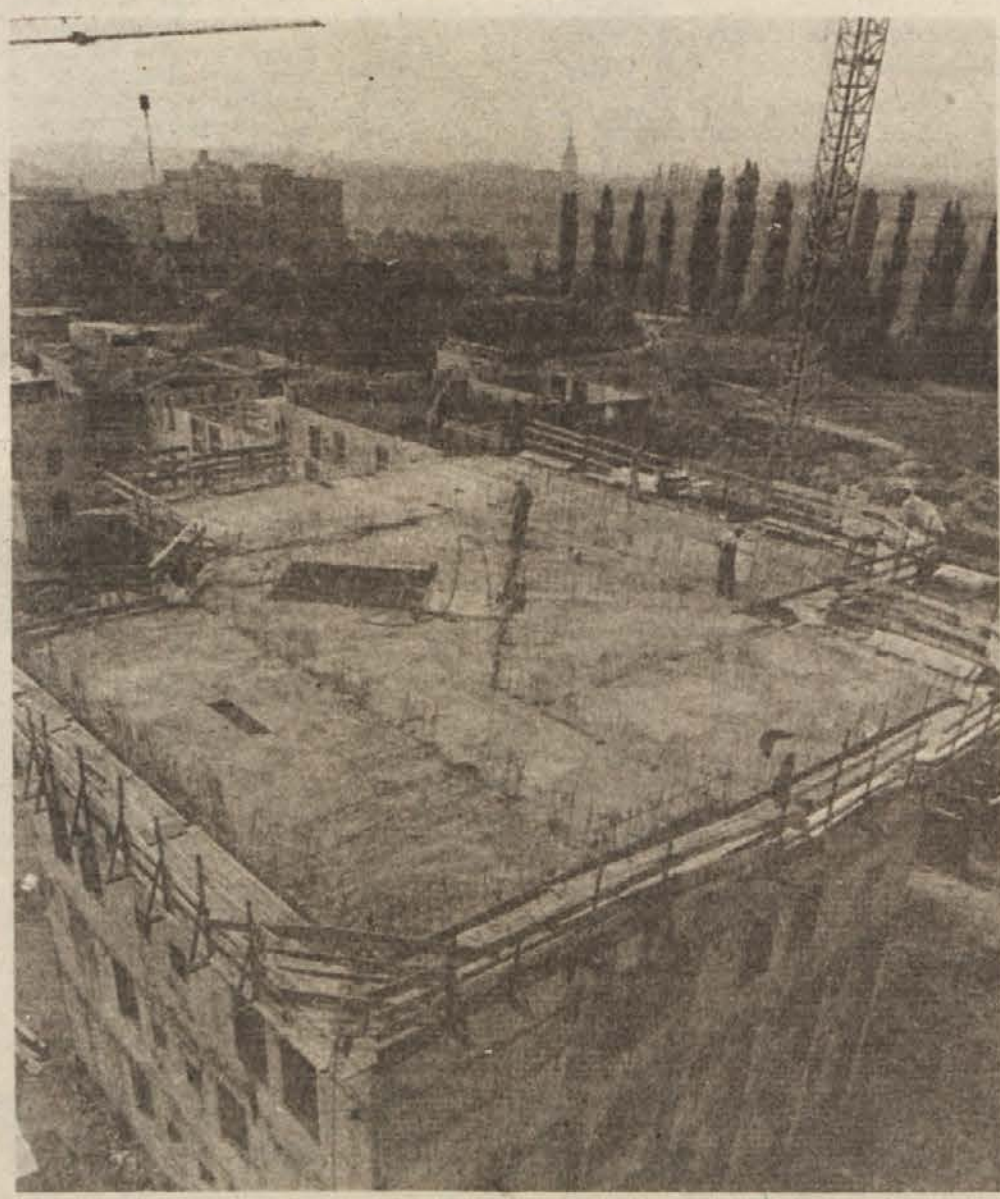
Za programski svet MKC Lucijan Vihar

MARIBORSKI ŠTUDENTI DOBIMO DVORANO

V srednješolskem načrtu izgradnje študentskih domov, ki se financira iz združenih sredstev za solidarnostno izgradnjo stanovanj, je načrtovana tudi gradnja novega študentskega doma na Gosposvetški, v skladu s potrebami študentov oz. Univerze v Mariboru. V tem domu bo 462 ležišč, razen tega pa je tu še objekt s funkcionalnimi prostori, ki bi naj zadovoljil potrebe stanovalcev študentskih domov oz. potrebe vseh študentov mariborske univerze.

Na platoju ob Gosposvetški bo živelo 1500 študentov in 480 dijakov in ni dovolj, če je poskrbljeno samo za njihovo spanje — mlad človek potrebuje še kaj več, napr. kulturno življenje, h kateremu lahko tudi sam kaj prispeva.

V tem novem objektu bo nova pralnica in priročna delavnica za najnujnejša opravila in nekaj pisarn. Študentje pa se najbolj veselijo precej velike dvorane, ki jo mariborska univerza že dolgo pogreša. Dvorana bo imela okoli 200 sedežev in možnost kinoprojekcije, namenjena pa bo vsem tistim dejavnostim študentov, ki sicer že obstajajo, vendar ne zmeraj v ugodnih pogojih dela. Gre predvsem za kulturne prireditve, kot so gledališke predstave, koncerti in pa seveda možnost za vadbo skupin, kot je KUD Študent in druge. Zraven

sedaj, prispevamo h kulturnemu utripu Maribora. Upamo samo, da bomo to možnost znali popolnoma izkoristiti.

Objekt, ki bo stal 197 milijonov novih din, bo končan konec decembra. Selitev v novi študentski dom bo januarja, tako bi naj v letnem semestru dvorana že zažvela. Torej, vidimo se v novem študentskem domu na Gosposvetški!

Mirjam Šega

KATEDRA: Kakšen je trenutni položaj mariborske univerze, kakšna je perspektiva posameznih šol, tukaj mislimo predvsem na Višjo agronomsko šolo, Pedagoško akademijo in Višjo pravno šolo?

MELAVC: Kar zadeva položaj posameznih šol v okviru mariborske univerze je vprašanje dokaj razčiščeno, kar zadeva pripravo vzgojno izobraževalnih programov za študij ekonomije in pa za študij tehnike, v okviru VEKS in VTS. Tretja visoka šola, to je VSOD

mogel niti na osnovni šoli, niti v okviru usmerjenega srednjega izobraževanja poučevati učitelje brez visoke izobrazbe. Zaradi tega dejstva kaže, da se bo Pedagoška akademija v Ljubljani združila z filozofsko fa-

ševanje kmetijstva, ne ozirajoč se na sam študij agronomije v Mariboru. Mislim, da bi ob primernem obsegu družbenih potreb in ob zagotovitvi ustrezne kadrovske rasti, to velja za vse te višje šole, bilo možno pričakovati, da bi se v perspektivi razvile v visoke šole, ki bi seveda vpisovale toliko študentov, kot bi jih združeno delo potrebovalo.

KATEDRA: Ko bo združeno delo vedelo, katere kadre potrebuje.

MELAVC: Problem opredelitve potrebnih kadrov s strani združenega dela je velik. Tega pravzaprav združeno delo ne zna primerno opredeliti. Vendar mislim, da se mi po drugi strani tega vprašanje ne lotimo dovolj seriozno. Mi vemo, oziroma lahko dobimo podatke o tem, koliko mora recimo avstrijsko kmetijstvo za svoje rezultate zaposlovati agronomov, koliko morajo imeti recimo učiteljev na tisoč prebivalcev, itd. Na takšni osnovi bi si morali izoblikovati kriterije, cilje, upoštevajoč naše posebnosti, pa bi najbrž tudi prišli do primernega plana potrebnih kadrov in skozi to tudi do primernega vpisa študentov, ker je to najmanj, kar lahko za študente naredimo. Saj je na nek način »zločin«, da študiramo mlade ljudi, za katere vemo, da ne bodo dobili službe. Da bo študent takoj, ko bo dobil diplomu moral začeti misliti na prekvalifikacijo.

KATEDRA: Bi lahko časovno opredelili spremembe, oziroma preraščanje višjih šol v visoke? Je to še samo predlog, ali pa se

KATEDRA: V gospodarskih načrtih, planih, resolucijah, je veliko govora o zmanjšanju porabe. To bi naj veljalo tudi za šolstvo. Bil ste dekan Visoke ekonomske komercialne šole, sedaj ste rektor mariborske univerze, imate precej izkušenj, kakšno je vaše mnenje, kje so možnosti za varčevanje v visokem šolstvu.

MELAVC: Ob neki priložnosti, ko se je nekdo v Večeru na veliko razpisal o raziskovalnem delu sem napisal članek, navedel sem tudi literaturo, kje sem to dobil, da Slovenci zadnjih šest let žal nenehno zmanjšujemo delež sredstev za področje šolstva v narodnem dohodku. To pomeni, da se delež sredstev za šolstvo relativno zmanjšuje. Kar pa zadeva varčevanje, bi dejal, da se visoko šolstvo gospodarno obnaša in da tukaj ni kaj zmanjšati. Res je, da večkrat slišimo, da so osebni dohodki visoki, toda to ne izhaja iz rednega financiranja visokega šolstva temveč iz celovitosti dohodka na posameznih VTO. Enajsturna delovna obveznost v vzgojno izobraževalnem procesu je tista obveznost v visokem šolstvu, ki je priznana pravzaprav v vseh evropskih deželah kot zgornja možna meja udeleževanja visokošolskega učitelja v neposrednem vzgojno izobraževalnem delu. Na podlagi teh enajstih ur je opredeljena tudi cena vzgojno izobraževalne storitve, ki pa za visokošolskega učitelja vključuje še priprave za vzgojno izobraževalno delo in pa njegov obvezni raziskovalni

in vaje v razmerju neke 2 uri predavanj in 2 uri vaj, neprimerne. Tam, kjer je napisan učbenik, recenziran učbenik, ki ima torej kvaliteto, zakaj naj še potem porabi učitelj 20 ur v enem semestru za to, da pove študentom, kar je v učbeniku napisal.

Čeprav nekateri moji kolegi drugače mislijo, pa vendarle se stroka ne preminja tako, da bi človek lahko na predavanjih vsako leto znova povedal v

ne more opravi študijskih obveznosti. Dejstvo je, da če gledamo s tega vidika, da je obštudijsko delo težje organizirati v času, ko so predavanja in vaje. Če pa pogledamo vsebino obštudijske dejavnosti, se pa mi zdi, da je ta obštudijska dejavnost velikokrat manj organizirana, kot bi lahko bila, velikokrat pa smo tudi mi starejši krivi, ker še tiste skromne pobude, ki pridejo s strani študentov na nek način zavremo.

KATEDRA: Kakšno je vaše mnenje o Katedri?

MELAVC: Moram povedati, da Katedro redno berem. Velikokrat najdem zanimive in koristne prispevke in tudi z vsebino soglašam. Nisem pa eden izmed tistih, ki bi Katedro kritiziral recimo na neprimeren način, ampak sem se vselej takrat, kadar sem imel za potrebno, ker niste nevedoma ali iz kakršnih koli razlogov pisali resnice, pisno obrnil na urednika in zahteval popravek in je bilo to tudi vedno korektno upoštevano.

... Drugi vidik je v tem, to vam govorim kot človek, ne pa kot učitelj, ne vem, zakaj moramo recimo na ekonomiji vpisovati 550 študentov vsako leto, če pa vemo, da jih samo 250 diplomira. Ali ne bi raje tem 250-tim zagotovili primeren pedagoški standard, pa od teh 250, 200 ali 220 pripeljali do zaključka študija? ...

tridesetih urah same nove zadeve, ko pa vemo, da je recimo v ekonomiki dohodek, pa dobiček in strošek kategorija ki je opredeljena že mnogo

PRIHODNOST UNIVERZE V MARIBORU

RAZGOVOR Z NOVIM REKTORJEM UNIVERZE V MARIBORU DR. DANETOM MELAVCEM

program. Šole tako s sredstvi, ki jih dobijo iz drugih dejavnosti, povečujejo sredstva in jaz iz naslova rednega financiranja ne vidim, da bi bile kakšne rezerve.

Drugič, napodročju materialnih stroškov — ti so že leta podcenjeni v visokem šolstvu in bori dejal za šolo, izobraževalna skupnost še vedno misli, da je mazut po 8 din, čeprav je že po 17 din. Amortizacijskih stroškov pa nam izobraževalna skupnost priznava samo 50 %

bliža tudi konkretna izpeljava tega?

MELAVC: Pedagoška akademija ima po moji oceni zdaj nekoliko preveč smeri in z dvema, tremi študenti na posameznih smereh ne bo mogla

kulteto v Ljubljani in bo prenehala. Iz tega so seveda logično postavlja vprašanje, kaj pa sedaj z pedagoško akademijo v Mariboru, ki izvaja prvostopenjski študij in bi očitno morala prerasti na tistih svojih smereh, kjer obstaja družbena potreba po kadrih v visoko Pedagoško šolo, pri čemer mislim, da bo zaradi mnogih razlogov, zlasti kadrovskih, nujno zagotoviti pomoč filozofske fakultete v Ljubljani. Kar zadeva Višjo pravno šolo, moram reči, da so bili razgovori prejšnji četrtek s pravno fakulteto v Ljubljani dokaj konstruktivni in lahko pričakujemo, da bosta obe šoli na podlagi tega dogovora uskladili vzgojno izobraževalni program v dveh smereh: prvič, da bo v Mariboru lahko dokončal prvostopenjski študij tisti, ki se poteguje za poklic pravnika, da pa bo hkrati s približevanjem programov Višje pravne šole in pa pravne fakultete v prvih dveh letnikih omogočilo relativno lahek prehod; v drugi ali tretji letnik pravne fakultete v Ljubljani tistim, ki želijo študirati naprej.

Za višjo agronomsko šolo bi dejal, da ni mogoče povezovati projekta FAO, zgolj z problemom preraščanja višje agronomске šole v visoko agronomsko šolo, ker je projekt FAO bolj naravnat na pospe-

... Mislim, da se bodo te razmere do takrat, ko bodo zdajšnji bruci doštudirali že bistveno spremenile in zato bi rekel, da lahko optimistično gledajo na prihodnost. ... Če bomo delali, ni razloga, da ne bi bilo boljše, če bomo pa samo sestankovali, potem pa najbrž res ne bo boljše.

obstati, ampak bo morala razvijati tiste smeri, za katere bi bila dana možnost zaposlovanja, med katerimi je nedvomno smer razrednega pouka. Če pa mene vprašate, kdaj bi naj to bilo, sem za to, da si Pedagoška akademija postavi ta cilj, da s takšnim programom vstopi v reformno leto 1985/86 in da si zagotovi na ustrezen način kadre, da bo preživel takšno verifikacijo.

V zvezi z ostalima šolama, pa bi dejal, da bi kot višji šoli štartali v reformno leto 85/86, da pa mora biti postavljen cilj da se kadrovske okrepijo za izvajanje drugostopenjskega študija. To pa ni lahko, ker je treba za visokošolskega učitelja od asistenta pa da pride do docenta z magistriranjem in doktoratom v najboljšem primeru šest let. Vekševski učitelji potrebujejo v povprečju za dosego doktorata 5,9 let.

glede na zakonsko predvideno višino.

Pač pa ima visokošolstvo ogromne rezerve, na katere nihče ne pokaže, pa so to tiste, ki jih tudi družba najbolj potrebuje. Da enkrat za vselej napravimo konec temu, da pravzaprav marsikateri učitelj misli, da ko je neposredno vzgojno izobraževalno delo opravil in ko ima doktorat v žepu, da jima več raziskovalnega dela. Če bi mi s tem raziskovalnim delom začeli primerno gospodariti, se sicer tekoča poraba za visoko šolstvo ne bi zmanjšala, vendar bi bili učinki ki izhajajo iz tega neprimerne večji.

KATEDRA: Kakšno je vaše mnenje, kakšen bi bil optimalni študijski proces, ki bi ga lahko v tem trenutku in s temi sredstvi dosegli? Kakšna bi naj bila neke idealna izobrazba študenta?

MELAVC: Mislim, da je oklepanje na delitev predavanja

let. Mislim, da bi morali za optimalno izpeljavo kvalitetnega študijskega programa zagotoviti študentu morabit samostojen, sposoben študirati tisto, kar je študijskega gradiva, ko gre za teoretična vprašanja, da pa bi morali dati večji povdarek vajam, za pridobivanje spretnosti: oziroma za praktični prikaz tistega, kar je v teoriji opredelil.

Drugi vidik je v tem, to vam govorim kot človek, ne pa kot učitelj, ne vem, zakaj moramo na ekonomiji vpisovati 550 študentov vsako leto, če pa vemo, da jih samo 250 diplomira. Ali ne bi raje tem 250-tim zagotovili primeren pedagoški standard, pa od teh 250, 200 ali pa 220 pripeljali do zaključka študija to pa ne velja le za študij ekonomije. Na takšen način bi bile manjše skupine in bi torej kakovost vzgojno izobraževalnega procesa, pa tudi vključevanje študentov v znanstveno raziskovalno delo imelo nedvomno druge, boljše razsežnosti kot je to sedaj.

KATEDRA: Ena izmed značilnosti vsake reforme, spremembe študijskega programa, je tudi ta da se poveča študijska obveznost in zaostroji pogoji prehoda iz letnika v letnik. S tem se tudi zmanjšuje študentov čas za obštudijsko delo, ki bi naj študenta oblikovalo v celovito osebnost. Vendar pa obštudijskemu delu ne dajemo pravega pomena.

MELAVC: Mislim, da se vobremenitev, kar zadeva organiziran vzgojno izobraževalni proces, ko je študent ali na predavanju ali na vajah, z zakonom o usmerjenem izobraževanju ne povečuje. Ostajamo na normi 900 ur za letnik in teh 900 ur mora biti razporejenih v tridesetih tednih, kar pomeni, da je 22 tednov študentom na voljo ob času za opravljanje ipitov še tudi čas za obštudijsko dejavnost. Obremenitev znotraj tedna ne sme za študenta preseči 30 ur. Po mojem mnenju je možno obštudijsko delo speljati nad 42 urim delavnikom, ker sicer študent

KATEDRA: Na univerzo smo znova dobili bruce. Kaj bi jim vi, kot rektor lahko rekli ob začetku študijskega leta. Perspektive za študij niso preveč rožnate, od slabšanja materialnega položaja, težav pri pridobitvi štipendije, do možnosti za kasnejšo zaposlitev.

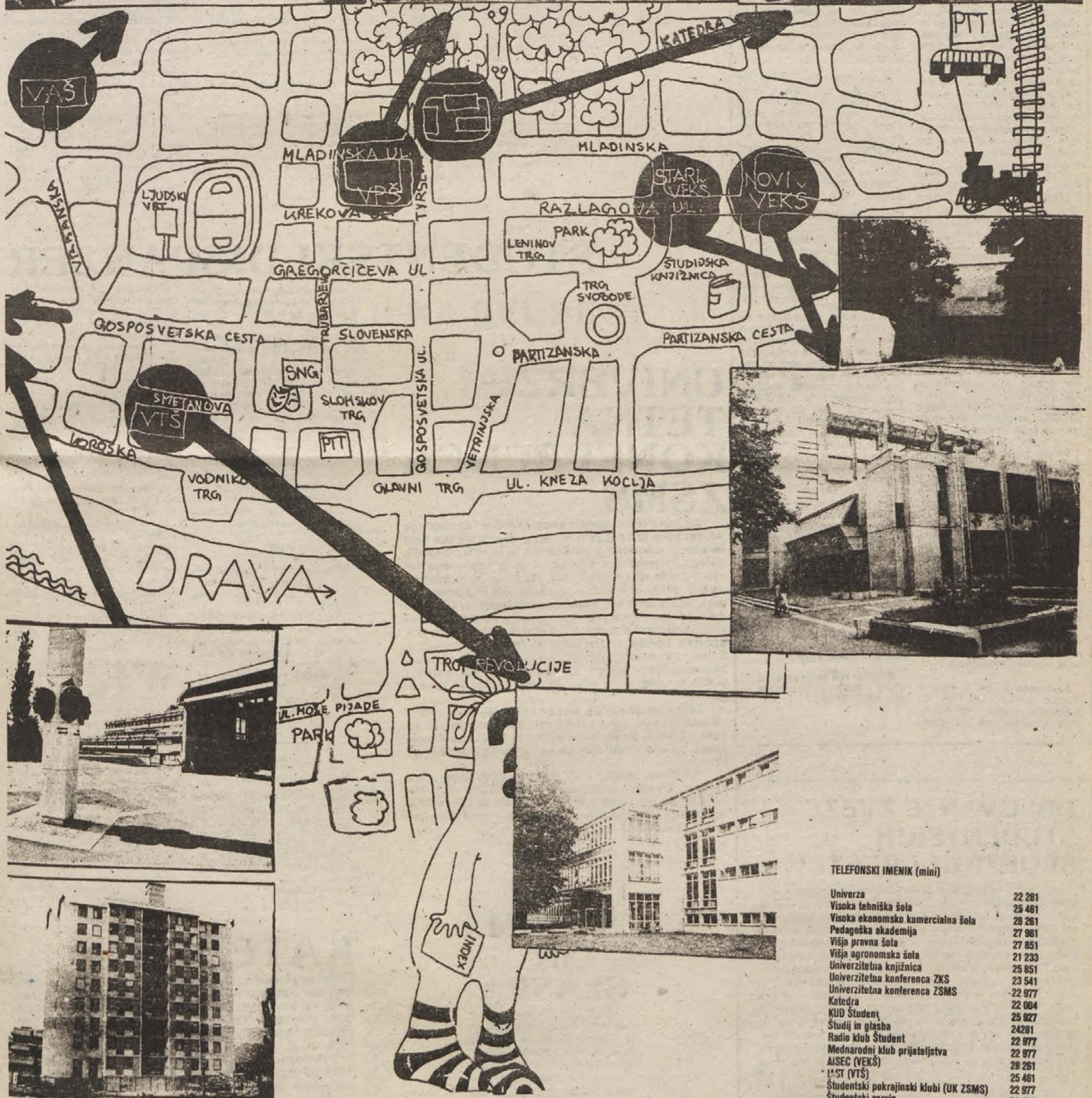
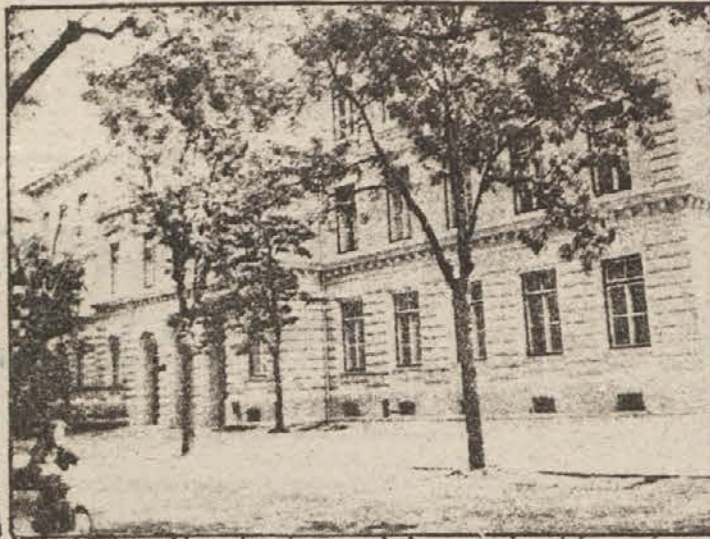
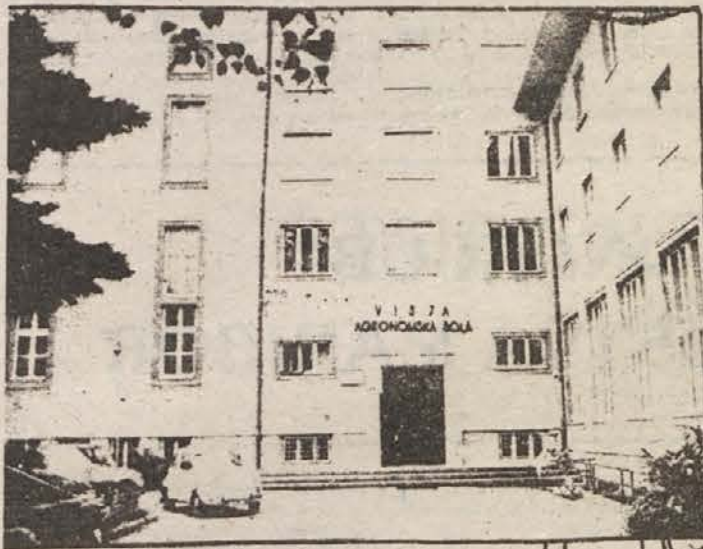
MELAVC: Kar zadeva vključevanje v vzgojno izobraževalni proces, ta ni bistveno pod vplivom recesije. Ti bruci bodo dobili enako količino in kakovost tega vzgojno izobraževalnega in raziskovalnega dela, kot vsi prejšnji in zdajšnji študenti. Seveda pa se bo njihov materialni položaj slabšal, ker raven skupne porabe ne bo tako naraščala, kot naraščajo stroški, ki so pomembni za stroškovnik študenta. Mislim, da bi lahko tudi tukaj šole brez žrtve kaj napravile. Recimo na vekšu smo bili pred petimi leti kritizirani, kako dragi so učbeniki, pa smo ta problem rešili, danes dobiva vekšev bruc učbenik, ki je na ravni cene izpred 5 let. To se z določenimi ukrepi da napraviti. Na univerzi pa ne moremo veliko vplivati na rast drugih stroškov, kot so prehrana, prevoz, itd. O vprašanju kasnejše zaposlitve zdajšnjih brucev pa bi rekel tole. Če bo vedno tako, kot je danes, potem perspektive za zaposli-

... Saj je na nek način »zločin«, da študiramo mlade ljudi, za katere vemo, da ne bodo dobili službe, da bo študent takoj, ko bo dobil diplomo moral začeti misliti na prekvalifikacijo.

tev niso velika. Mislim pa, da se bodo te razmere do takrat, ko bodo oni doštudirali že bistveno spremenile in zato bi rekel, da lahko optimistično gledajo na prihodnost. Trenutno čutimo posledice našega nepragmičnega gospodarjenja v preteklosti ne vidim pa razloga, da se to ne bi popravilo na boljše. Če bomo delali, ni razloga, da ne bi bilo boljše, če bomo pa samo sestankovali, potem pa najbrž res ne bo boljše.

SRECKO PIRTOVŠEK

PRILOGA ZA BRUCE

TELEFONSKI IMENIK (mini)

Univerza	22 281
Visoka tehniška šola	25 461
Visoka ekonomska komercialna šola	28 261
Pedagoška akademija	27 961
Višja pravna šola	27 851
Višja agronomska šola	21 233
Univerzitetna knjižnica	25 851
Univerzitetna konferenca ZKS	23 541
Univerzitetna konferenca ZSMS	22 977
Katedra	22 004
KUD Student	25 927
Študij in glasba	24281
Radio klub Student	22 977
Mednarodni klub prijateljstva	22 977
AISEC (VEKŠ)	28 261
IAT (VTS)	25 461
Študentski pokrajinski klubi (UK ZSMS)	22 977
Študentski servis	29 491
Avto šola (Študentski servis)	29 491
Študentski dispanzer (ambulanta)	26 453
Avtobusno podjetje (postaja)	21 333
-prodaja mesečnih vozovnic	
Glavni trg	21 275

UNIVERZA V MARIBORU

AIESEC

AIESEC je mednarodna organizacija za izmenjavo študentov ekonomije. Ustanovljena je bila 1948 leta in danes že vključuje več kot 60 držav iz vsega sveta, med njimi je tudi Jugoslavija, njeno število pa se iz leta v leto povečuje. To je med drugim tudi največja študentska organizacija, katere glavni cilj je izboljševanje mednarodnega sodelovanja in razumevanja med vsemi narodi sveta. Preko praks, ki jih v različnih deželah sveta opravljajo študentje ekonomije, pa daje tudi pomemben prispevek k izboljševanju ekonomskih odnosov in je kot takšna kmalu prišla pod okrilje UNESCO in dobila tudi vso podporo OZN. Ta grobi začetni oris nam daje predstavlo, da je danes AIESEC v svetu zelo razširjen, dobro poznan in cenjen. Njegova dejavnost pa se širi na vsa področja, in tako lahko rečemo, da izgublja prvotni pomen in dobiva iz dneva v dan nove razsežnosti.

Svoj osnovni namen uresničuje AIESEC z izmenjavo študentovskih praks. Ta poteka po recipročnem načelu, kar pomeni, da dobi prakso iz določene države v tujini toliko študentov, kolikor praks je zagotovljenih za tuje študente v njihovi državi. Menjava študentov poteka s pomočjo računalnika na vsakoletnem kongresu AIESEC. Od leta 1948, ko je bilo izmenjano 89 študentov, se je menjava v letu 1980 povečala na 4.500 izmenjenih študentov.

Zanimanje študentov za prakse je vedno zelo veliko, saj jim takšna praksa daje možnosti za izpopolnjevanje tujega jezika, pridobivanje praktičnih izkušenj s področja ekonomije, spoznavanja tujih dežel, kulture itd.

Vendar pa ta osnovni namen AIESEC ne odseva samo v izmenjavi študentov, ampak tudi v raznih drugih oblikah aktivnosti, kot so različni seminarji, kongresi, posebni programi, teme leta in razna srečanja na vseh nivojih. AIESEC zajema čedalje širše razsežnosti in dobiva tudi veliko podporo od raznih združenj, organizacij, ustanov širom po svetu. Predvsem se zadnja leta razširja na področje reševanja sodobnih perečih problemov na ekonomskem področju. V ta namen organizira vsaki dve leti novo „temo leta“ (energetska problematika, mednarodna trgovina, mednarodno ekonomsko sodelovanje ...).

Jugoslavija je bila sprejeta v članstvo AIESEC leta 1962 in predstavlja danes po številu praks (letno čez 200) eno od naj-

bolj aktivnih članic. AIESEC je organiziran v okviru ZSMJ na vseh večjih fakultetah ter višjih in visokih šolah po Jugoslaviji. Skupno deluje pri nas okoli 20 odborov AIESEC, njihovo delo pa koordinira nacionalni sekretariat v Beogradu. Na VEKŠ v Mariboru deluje AIESEC kot komisija pri ZSMS že od leta 1962. Po skromnem začetku sodi danes ta odbor po številu praks in članov med najpomembnejše v državi. Dvakrat letno se srečujejo predstavniki vseh odborov na skupščini, kjer se analizirajo rezultati minulega dela in sprejemajo nove naloge, ki jih je potrebno izvršiti v bodočnosti.

Razen izmenjave praks se organizirajo tudi številni seminarji, skupščine, diskusijski večeri s študenti, ki so bili na praksi v tujini, člani odbora v Mariboru pa se tudi redno udeležujejo raznih srečanj na internacionalnem nivoju, kot so kongresi, seminarji itd. Tako tudi po tej poti vnašajo v delo in življenje vedno nove zamisli, ideje, prijeme ipd.

Posebnost AIESEC v Mariboru je tudi ta, da na VEKŠ vsako leto organizirajo v poletnih mesecih seminar o samoupravljanju za tuje študente in vse tiste, ki bi radi kaj več zvedeli o našem samoupravnem sistemu, pod vodstvom dr. Matjaža Muleja.

Seminar iz leta v leto dobiva večje razsežnosti in zanimanje zanj neprestano raste. Ne nazadnje omogoča izmenjavo praks preko AIESEC tujim študentom pri nas, da izpopolnjujejo svoje teoretično znanje v naših delovnih organizacijah s področja ekonomskih ved, da spoznajo naš samoupravni družben ekonomski sistem, našo deželo in način življenja v njej. Vse to pa seveda velja tudi za naše študente, ki opravljajo prakso v tujih državah.

Od same prakse pa ima nenazadnje korist tudi sama delovna organizacija, saj je lahko takšen študent neposreden vir informacij o gibanjih v tujih gospodarstvih (npr. sodeluje pri raziskavi tujih tržišč za nove izdelke, pri razvijanju računalniškega sistema itd.). Z večjim sodelovanjem delovnih organizacij v mednarodni menjava je tudi omogočeno večjemu številu naših študentov opravljanje podobne prakse v tujini.

AIESEC ima svoje prostore na VEKŠ v Mariboru, Razlagova 14, tel.: (062) 28-261.

DELOVANJE ZVEZE ŠTUDENTSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV

V okviru občudijskih dejavnosti pri Univerzitetni konferenci deluje zveza študentskih športnih društev ali ZŠSD. Cilj le-te pa je združevati študentska športna društva na enkratnih športnih manifestacijah oz. tekmovanjih v okviru mariborske univerze. Tekmovanja študentov športnikov se vrstijo skozi vse študijsko leto, od meseca oktobra pa tja do maja. Pričetek tekmovanj so »Brucovski igre«, ki bodo konec oktobra (mali nogomet, košarka, odbojka, namizni tenis). Tu smejo nastopati le bruci. Lanskoletni zmagovalec je bila pripriljivo PA. V mesecu februarju je ponavadi prvenstvo Univerze v smučanju, kjer je lani prav tako zmagala PA. V aprilu pa bodo tradicionalne »Aprilske igre« v osmih športnih vrsteh: mali nogomet, košarka, odbojka, rokomet, namizni tenis, šah, plavanje in kros. Lanskoletni zmagovalec je bila ekipa VTS.

V planu imamo tudi II. tradicionalno športno srečanje z ljubljansko univerzo, na katerem je lani zmagala naša univerza. Možno je tudi, da bomo organizirali še druga srečanja, tako kot lani prijateljsko srečanje mariborske univerze in univerze iz Magdeburga.

Ker bi letos radi povečali in pomladili naše predsedstvo, bi radi, da se vsi tisti, ki se zanimajo za šport, oz., tisti ki bi jih veselilo delo pri organiziranju tekmovanj, oglašijo na Univerzitetni konferenci v Tyrševi 23 (spodaj).

Vljudno vabljeni bruci in predvsem brucke, pa tudi vsi ostali.

Že nekaj let deluje v okviru Univerzitetne konference ZSMS Maribor mednarodni klub prijateljstva. Ustanovljen je bil z namenom, da omogoči tujim študentom, ki študirajo na naši univerzi, tudi občudijsko dejavnost in da jim pomaga pri študiju. Eden od namenov pa je tudi ta, da se med seboj spoznajo študentje iz različnih dežel sveta, da razvijajo medsebojno razumevanje in spoštovanja med narodi vsega sveta. Danes študira v Mariboru več kot 100 tujih študentov iz 27 držav, predvsem iz nevrščenih. Tuj študentje so v glavnem iz Afrike in iz Bližnjega vzhoda. V vsej Jugoslaviji pa je po približnih ocenah okoli 15.000 tujih študentov.

Klub skuša voditi široko dejavnost na različnih področjih. Tako poskušajo nuditi tujim študentom izvenštudijsko organizirano dejavnost. Organizirajo ekskurzije in obiske v različnih delovnih organizacijah, izlete po naši ožji in širši domovini. Organizirajo pa tudi okroglo mizo o politiki nevrščenosti, obravnavajo aktualna svetovna vprašanja, seznanjajo tuje študente s prakso samoupravljanja, poskušajo jih zainteresirati za obisk kino ali gledaliških predstav, našim študentom pa skušajo predstaviti tuje dežele in običaje.

Na voljo imajo le manjši prostor, kamor ne gre več kot 15 ljudi naenkrat. Tako imajo

klub potrebuje dve fotografiji v velikosti, kot za osebno izkaznico in indeks. Klub pri svojem delovanju skuša uresničiti kar najširša demokratična načela delovanja in odločanja. Tako je najvišji organ kluba skupščina kluba, ki jo sestavljajo po en delegat iz vsake države, torej imajo 28 delegatov (27 iz drugih držav in 1 delegat iz Jugoslavije). Delo kluba pa vodi 7 članska predsedstva kluba. Za nemoteno delovanje skrbijo komisije v različnih področjih, od socialno-ekonomske, preko športne do kulturne komisije. Vseh področij je sedem. Za delo kluba namenja znatna finančna sredstva zavod SR Slovenije za medna-

MEDNARODNI KLUB PRIJATELJSTVA MARIBOR

V zadnjem času se klub ubada s precejšnjimi težavami. Težave se pojavljajo ob načinu organiziranja, potem so tukaj prostorske težave in tudi težave pri usklajevanju različnih hotenj in dejanj tujih študentov.

Organizacijsko je klub povezan z Univerzitetno konferenco ZSMS Maribor, in sicer z njeno mednarodno komisijo. Druga, posebno pomembna povezava je prek koordinacijskega odbora za vprašanja tujih državljanov na izobraževanju in strokovnem izpopolnjevanju v SR Sloveniji, ki deluje v okviru sveta za mednarodne odnose pri RK SZDL. Povezani so tudi s komisijo za mednarodne odnose pri RK ZSMS. Na ravni celotne Jugoslavije pa so člani koordinacijskega odbora klubov in centrov mednarodnega prijateljstva.

večkrat težave pri izvedbi rednih sestankov. Za pripravo kakšne večje prireditve pa morajo prostore najeti.

Seveda imajo tuji študentje pri nas vsaj v začetku velike težave pri sporazumevanju in seveda tudi pri študiju. Tudi na tem področju jim skušajo pomagati. Tukaj sodelujejo tudi s ustreznimi komisijami in službami pri rektoratu Univerze v Mariboru, ki z razumevanjem obravnavajo vsak primer in pomagajo.

Pri delu pa se srečujejo še z eno veliko težavo. To je, da pri delu sodeluje pre malo naših študentov. Torej takšnih, ki bi jih zanimalo delo na mednarodnem področju, delo s tujimi študenti, ki želijo spoznati tuje dežele, narode in običaje. Za včlanitev v

rodno znanstveno, tehnično, prosvetno in kulturno sodelovanje ali na kratko ZAMTES in Univerzitetna konferenca ZSMS Maribor. Tako s sredstvi nimajo težav. ZAMTES še posebej priskoči na pomoč pri sredstvih za organiziranje ekskurzij in strokovnih izletov kot tudi pri reševanju določenih socialnih problemov.

Paleta dela mednarodnega kluba prijateljstva je zelo široka in upamo, da bo leta letos še bolj zaživel. Prvi pogoj za to pa je vsekakor večje in množičnejše delovanje naših študentov v klubu, drugi pogoj pa rešitev prostorskih težav.

naši pa jih boste v prostorih Univerzitetne konference ZSMS Maribor, Tyrševa 23, v kleti prvega študentskega stolpca, tel.: (062) 22-977.

ŠTUDENTSKI DISPANZER

Vse prerado se nam dogaja, da imamo z zdravjem vedno kakšne težave, ali pa si to vsaj domišljamo. To so že stare navade iz srednje šole, ko nam je zmerom kaj manjkalo, samo da ne bi bili v šoli. Ja, morda so te navade ostale tudi vam, novopečeni študentom. Da pa ne boste tavalili po različnih ambulantah, imamo tudi študentje svoj dispanzer, kjer je mogoče pozdraviti večje in manjše bolezenske težave.

KDO? Študentski dispanzer
KJE? V študentskem dispanzerju Ob parku 5 (pri starih študentskih domovih).
KDAJ? Vsak dan, in sicer delujejo naslednje ambulante:

Splošni zdravnik:

I. ordinacija:
Za študente VTS, delavce univerze, študentske domove, študentski servis in za preventivne preglede.

Zdravnik: dr. Slavica RAVNIK
Ordinacijski čas dopoldne: ponedeljek, torek, sredo, petek od 6.30–13.30 ure, odmor od 9.30 do 10. ure.

Ordinacijski čas popoldne: četrtek od 13.–20. ure, odmor od 16.30–17. ure

Sprejem varovancev dopoldan od 7.–12. ure, popoldan pa od 13. do 18. ure.

II. ordinacija:
Za študente PA, VPS, VAS in VEKŠ.

Zdravnik: dr. Jasmina SKOČIR
Ordinacijski čas dopoldne: torek, sredo, četrtek, od 6.30–13.30 ure, odmor od 9.30–10. ure.

Ordinacijski čas popoldne: ponedeljek, petek od 13.–20. ure, odmor od 16.30–17. ure.

Klinični psiholog:
prof. Tilka HREN

Ordinacijski čas dopoldne: ponedeljek, četrtek, petek od 6.30 do 13.30 ure.

Ordinacijski čas popoldne: torek, sredo od 13.–20. ure.

Sprejem varovancev dopoldan od 7.30–12. ure, popoldan pa od 13.–18. ure.

Zobna ambulanta:

I. ambulanta: dr. Nada ČEH
Ordinacijski čas dopoldne: ponedeljek, sredo, petek od 7.–12. ure.

Ordinacijski čas popoldne: torek, četrtek od 12.30 do 19.30 ure.

Sprejem varovancev dopoldan od 7.–12. ure, popoldne pa od 13. do 18. ure.

II. ambulanta: dr. Darinka PLANTEU

Ordinacijski čas dopoldne: torek, četrtek, petek od 7. do 14. ure in vsako tretjo soboto.

Ordinacijski čas popoldne: ponedeljek, sredo od 12.30–19.30 ure.

Sprejem varovancev dopoldan od 7. do 12. ure, popoldan pa od 13. do 18. ure.

Zobotehnični laboratorij:

Irena KOVAČ
Ordinacijski čas: ponedeljek od 8.30 do 17.30 ure, torek od 8.30 do 15.30 ure, sredo od 8.30 do 15.30 ure in v petek od 9. do 15. ure.

Ginekološka ambulanta:
I. ambulanta: mag. sci. dr. Tone ŠIJANEC
Ordinacijski čas: ponedeljek, četrtek od 7.30 do 12. ure.

Sprejem varovancev do 11. ure.

KAKO? S potrjeno zdravstveno izkaznico in indeksom.

ZAKAJ? Da bomo lažje premagovali bolezenske težave in nato „vestno“ obiskovali predavanja in delali izpite.

ŠTUDIJ IN GLASBA

Takšen je naslov oddaje mariborskih študentov. Oddajo je mogoče slišati na sporedu radia Maribor vsak ponedeljek od 14.20 do 15.00 ure.

Sestanki študentskega uredništva so vsak torek med 12.00 in 13.00 in v petek ob 19.00. Vrata oddaje so odprta vsem, ki imajo veselje do radijskega medija, pisanja in kritičnega opazovanja.

Oglasite se na Radiu Maribor, Koroška 19, kjer se boste dogovorili za sodelovanje.

KATEDRA

Univerzitetni časopis Katedra izhaja že 23 let. Prva številka Katedre je izšla v študijskem letu 1960/61, torej kaj kmalu po ustanovitvi prvih višjih šol v Mariboru. Najprej je izhajala njena združitev z listom ljubljanskih študentov v »Tribuno slovenskih študentov« (leta 1963).

Ponovno pa se je osamosvojila v študijskem letu 1965/66 in od takrat izhaja nepretrgoma, trenutno kot mesečnik na dvanajstih straneh. Namen Katedre (naklada 7.000 izvodov) je obveščati in osveščati študente, pa tudi ostale občane. Delo Katedre vodi uredniški odbor, ki ga sestavlja pet urednikov za posamezna področja ter glavni in odgovorni urednik. Uredništva pa so naslednja: visoko šolstvo, kultura, teorija, informacije in likovnost. Ker se na Katedri permanentno pojavljajo kadrovske težave (razen že skoraj »obveznih« finančnih težav), vabijo k sodelovanju vse študente, profesorje, pa tudi druge, ki jim večina pisanja ni preveč tuja.

Katedraše lahko najdete vsak delavnik od 13.–14. ure v prostorih uredništva Ob parku 5 (kletni prostori depandanse študentskih domov ob parku Telefon: 22004

RADIO KLUB „ŠTUDENT” KUD ŠTUDENT MARIBOR

V okviru Univerzitetne konference ZSMS v Mariboru deluje tudi radioklub Student, ki je bil ustanovljen pred šestimi leti na pobudo SO Maribor in zainteresiranih študentov. Radioklub, ki šteje 30 članov, ima sprejemno-oddajno postajo moči 250 W z usmerjenim vrtljivim antenskim sistemom.

Člani kluba dosega zveze z radioamaterji na vseh kontinentih in sodelujejo na večjih mednarodnih tekmovanjih. Redno organizirajo tečaje iz telegrafije in

poznavanja mednarodnega pravilnika o telekomunikacijah.

Ce želite najti prijatelje po vsem svetu, pohitite in se včlanite v klub.

Sedež kluba je v prostorih UK ZSMS, Tyrševa 23, Maribor.

Uradne ure imajo vsak dan od 13.00 do 15.00, tel. (062) 22-977.

ŠTUDENTSKI SERVIS

Verjetno ni študenta ali dijaka, ki bi imel preveč denarja. Če ne veste, kje bi dobili denar, potreben za nabavo študijske literature, nove garderobe, za obisk kina ali nakup knjig, imamo predlog: včlanite se v Studentski servis. Če ne veste, kaj je Studentski servis in kje je, vam lahko pomagamo:

Studentski servis deluje kot servis od leta 1971, prostora pa ima v študentskem domu IV, Gosposvetska 87 (pri PA), Maribor. Pokličete jih lahko na telefonsko številko (062) 29-491. Vanj se lahko včlanijo vsi redno vpisani dijaki in študentje vsak dan od 7.30 do 13.00 ure, v torek pa še med 14.00 in 16.00 uro. Za vpis potrebujete sliko in 25.-din, razen tega pa še potrdilo o šolanju (dijaki) oz. indeks in frekventacijsko potrdilo. Servis posreduje najrazličnejša dela, od preprostih fizičnih opravil do zahtevnega strokovnega dela, ki zahteva znanje višje ali visoke šole. Evidenca del, ki so na razpolago, se vodi v posebnem zvezku, ki je vsem v pogled. Honorarji so odvisni od težavnosti opravil, pogojev dela ter potrebnega znanja in se gibljejo od 70.-din na uro za preprosta dela do 200.-din na uro za strokovno delo.

Z denarjem, ki ga boste zaslužili s pomočjo Studentskega servisa seveda ne boste obogatili, bo pa dobrodošel dodatek k žepnici ali štipendiji.

BI RADI ZASLUŽILI ...

ŠTUDIJSKA LITERATURA

Ko študent na rajžo gre ... Ko študent na predavanja gre, potrebuje razen ušes, kosa papirja in pisala, še cel kup študijske literature. Tu se nemalokrat začnejo križi in težave. Toda, pozor! Glavo pokonci. Tukaj so skriptarnice, knjigarne in knjižnice.

SKRIPTARNICE

Študijsko literaturo, ki jo izdajajo posamezne šole, lahko kupite na šolah v skriptarnicah. Če pa si jo želite le izposoditi imate več možnosti. Običajno lahko knjižnice v šoli ali pa:

— UNIVERZITETNO KNJIŽNICO MARIBOR, Prešernova 1.

Izposojevalnica je v prvem nadstropju. Odprta je vsak dan od 8.00 do 13.00. Če želite študirati v knjižnici, ali pa prebrati najnovejši časopis, revijo, so vam na voljo velika in mala čitalnica, ki sta odprti od 8.00 do 19.30 ter časopisna čitalnica, ki je odprta vsak dan od 8.00 do 18.00. V soboto so vse tri čitalnice odprte tako kot izposojevalnica, od 8.00 do 13.00. V knjižnico se lahko vpišete vsak dan v izposojevalnici, za vpis pa potrebujete osebno izkaznico in 20 din. Vse ostale informacije pa boste dobili v knjižnici ob vpisu.

— MARIBORSKO KNJIŽNICO

OSREDNJA KNJIŽNICA, Rotovški trg 2.

Izposojevalnica je v pritličju. Odprta je vsak dan, razen v sredo, od 9.00 do 19.00, v sredo pa od 12.00 do 19.00 in v soboto od 8.00 do 12.00. Čeprav v glavnem izposojeujejo leposlovje, imajo na policah tudi nekaj strokovne literature. V knjižnico se lahko vpišete vsak dan v izposojevalnici. Za vpis potrebujete osebno izkaznico in 50 din. S to izkaznico si lahko izposodite knjige tudi v drugih enotah, in sicer na TABORU, Dvorčakova 3.

POBREŽJU, Cesta 14. divizije 37.

Običajno pa lahko tudi čitalnico na Rotovškem trgu 2 v prvem nadstropju, ki je odprta prav tako kot izposojevalnica. Tudi na policah čitalnice je nekaj strokovne literature, vendar pa si jo lahko izposodite le za tri dni. Vse ostale informacije boste dobili ob vpisu v eno izmed enot.

KNJIGARNE

ZALOŽBA OBZORJA MARIBOR, Gosposka 24

Prodajajo študijsko literaturo le za VPS. Knjigarna je odprta od 8.00 do 18.30.

ZALOŽBA OBZORJA MARIBOR, Prešernova 10-a (pri Brucu).

Prodajajo študijsko literaturo za VEKS in VPS, prav tako pa tudi za politično šolo in literaturo za posamezne tečaje, ki jih organizira Delavska univerza Maribor. Na vašo željo vam knjigo tudi naročijo. Knjigarna je odprta od 8.00 do 19.50.

MLADINSKA KNJIGA MARIBOR, Partizanska 9.

Prodajajo študijsko literaturo za VEKS. Na vašo željo vam knjige tudi naročijo.

V prostorih knjigarne pa je tudi ANTIKVARIJAT, kjer lahko poceni kupite lepo knjigo, ali pa jo tudi prodate. Knjigarna je odprta od 8.00 do 19.30.

V vseh knjigarnah lahko kupite literaturo, ki so jo izdali v različnih knjižnih zbirkah in jo predavatelji predpisujejo kot študijsko ali pa dopolnilno literaturo.

GLEDALIŠKA SKUPINA VEKŠ

Gledališka skupina deluje na VEKŠ šele dve leti. V tem času smo pripravili dve predstavi (vsako leto po eno), ker pač nimamo dovolj časa, da bi jih pripravili več, pa tudi zaradi stalnih sprememb v članstvu, kar pa je objektivno pogojeno. Vaje imamo na VEKŠ v stari učilnici, ki je lani po dolgotrajnih naporih postala naš stalni prostor za vaje, ki so 2—3 krat tedensko. To zahteva od vseh članov veliko resnosti, predvsem pa discipline in zavzetosti pri delu, za zabavo pa tudi znamo poskrbeti.

Skozi dve leti delovanja sta se izoblikovala tudi vsebina in program (usmeritev) dela gledališke skupine. Naša usmeritev temelji na prikazovanju sodobne družbe in njenih konfliktov s povdankom na aktualnosti, kritičnosti in izoblikovanja perspektive gledališkega sporočila, s ciljem soočanja gledalca s posledicami nerazrešitve obstoječih problemov in našega videnja možne rešitve in izhoda iz teh. Tako usmeritev nas prisiljuje, da izbran dramski tekst podrobno razčlenjujemo in se poglobljamo vanj. Zato tudi porabimo celotno študijsko leto za pripravo ene predstave (če bi se primerilo, da se bo ansambel številčno dovolj okrepil bomo delali tudi dve predstavi vzporedno).

Ceprav delamo na VEKŠ in pod okriljem VEKŠ, pa ne omejujemo članstva le na študente VEKŠ, ampak vabimo k sodelovanju vse tiste, ki vas zanima gledališče, torej ne samo tiste, ki bi radi igrali, ampak tudi tiste, ki bi skrbeli za funkcioniranje gledališke skupine s tehnične plati (scena, kostum, maska, luč ton). Vabimo tudi vse, ki bi se ukvarjali z režijo, koreografijo, glasbo ... Poiščite nas lahko v naši sobi za vaje (suteran stari VEKŠ) vsak ponedeljek in sredo od 17. do 18. ure.

VABLJENI

MARIBOR „NAJDENČKI”

IAESTE

IAESTE (International Association for Exchange of Students for Technical Experience) je mednarodna organizacija za izmenjavo študentov tehničnih strok, ki je konzulativno povezana z UNESCO in mednarodno organizacijo dela (ILO).

Ustanovljena je bila leta 1948, s ciljem, da omogoča študentom tehniških višjih in visokih šol širom po svetu pridobivanje in izmenjavo praktičnih izkušenj. Kot prijateljstvo pa si prizadeva širiti prijateljstvo in razumevanje med narodi.

Danes v organizaciji sodeluje že skoraj 50 držav, medsebojno pa je bilo izmenjenih že 190 000 študentov.

Jugoslavija se je aktivno vključila v organizacijo leta 1952 in na praktični tujini je bilo od takrat že več kot 7600 študentov. Sekcija IAESTE je bila leta 1974 ustanovljena tudi na Visoki tehniški šoli v Mariboru. Kljub začetnim težavam pa je delo danes uspešno in vsako leto se lepo število študentov odpravi na prakso v tujino. Koliko študentov bo odšlo v tujino, je seveda odvisno predvsem od tega, koliko tujih študentov bodo sprejele mariborske delovne organizacije.

Vsaka sekcija namreč dobi toliko praks v tujini, kolikor praks zagotovi za tuje študente.

Tako se vedno zgodi, da je več interesentov za odhod na prakso, kot pa je razpoložljivih mest. Pravico do sodelovanja na natečaju za odhod na prakso v tujino, ima vsak študent VTS, ki je končal vsaj drugi letnik, ima zadovoljivo povprečno oceno opravljenih izpitov in aktivno obvlada enega od svetovnih jezikov. Prijave za odhod na prakso zbirajo že v jeseni predhodnega leta, prav tako pa je potrebno pravočasno zbrati zagotovila delovnih organizacij, da bodo v poletnih mesecih sprejele tuje študente na prakso.

Na osnovi zagotovil in prijav, je nato izmenjava praks na mednarodnem kongresu organizacije. Ta je običajno januarja. Glede na število praks, ki jih dobi Jugoslavija, je nato delitev po posameznih sekcijah, ki so ustanovljene v posameznih univerzitetnih središčih.

V letošnjih počitnicah so člani mariborske sekcije odšli na prakso v Tunis, Španijo, ZR Nemčijo, CSSR, Grčijo in še v nekatere druge države. Tuji študentje, ki so v zameno bili v Mariboru, pa so prišli iz Grčije, Norveške Egipta, Tunisa, Argentine.

Ce vas mikajo potovanja in bi se radi vključili v delo organizacije, se oglasite na Visoki tehniški šoli, Smetanova 17, kjer ima sekcija svoje prostore in tam boste dobili tudi vse ostale informacije.

KUD Student praznuje v sezoni 1983/84 pomemben jubilej — 20. obletnico delovanja na mariborski Univerzi. Kljub relativno kratkemu obdobju smo mladi Univerzi vtisnili pečat uspešnega dela. Kjerkoli smo nastopali, smo se potrudili, da smo z veliko mero prizadevanja in znanja dostojno prikazali raven mariborske študentske kulturne dejavnosti. Vedno smo po najboljših močeh zastopali Univerzo, Maribor in nenazadnje tudi celo Jugoslavijo na vseh gostovanjih v tujini — teh pa ni bilo malo. Vsekakor pa smo zaradi krajevine dislociranosti v slovenskem in jugoslovanskem prostoru, ostali nekje v ozadju. Zato smo se odločili, da v kratkih obrisih predstavimo naše delo z željo, da mariborske študente — predvsem bruce — s tem delom seznanimo in jih na ta način pritegnemo k sodelovanju.

KUD Student sestavlja 5 sekcij: Akademska folklorna skupina Student, Akademski pevski zbor Boris Kraigher, Skupina za izrazni ples Magra, Vokalno instrumentalni trio Slovenska gruda in Studentsko gledališče. AFS Student je najstarejša sekcija, saj deluje neprekinjeno že od ustanovitve društva. Šteje okoli 80 članov. Njen program zajema naslednje ples:

1. Štajerski plesi
2. Koroški plesi
3. Prekmurski plesi
4. Prekmursko gostovanje
5. Belokranjski plesi
6. Zeleni Jure
7. Gorenjski plesi
8. Plesi iz Posavine
9. Banatsko fantovsko kolo
10. Banjevski plesi
11. Šopsko oro
12. Kolo iz Glamoča
13. Dekliško kolo iz Ražanca
14. Vlaške igre
15. Istrski plesi
16. Plesi iz Medimurja

Umetniški vodja skupine je Vasja Samec. AFS je večkrat nastopala za zamejske Slovence v Radišah, na avstrijskem Koroškem, gostovala v pobratenem Marburgu v ZRN, na Madžarskem, v Avstriji, na Malti, v Italiji, na Češkoslovaškem, v Romuniji, na Poljski. V naslednji sezoni smo povabljeni na gostovanje po Madžarski, po Avstriji, v Bremen, v Hamburg v ZRN in v Amsterdam — Nizozemska. Folkloristi vadijo 2 x tedensko od 19.00—21.00.

APZ Boris Kraigher

Prvi začetki Akademskega pevskega zbora Boris Kraigher segajo v leto 1964, ko je bilo ustanovljeno KUD Student. Letos šteje zbor okrog 80 članov. Že od vsega začetka ga strokovno vodi prof. Stane Jurgec.

V svojem dolgoletnem delovanju je zbor dosegel številna pomembna priznanja na tekmovanjih in gostovanjih doma in v tujini. Med najpomembnejša sodijo:

- četrto mesto na tekmovanju zborov iz socialističnih dežel v Nitry (CSSR) leta 1974,
- srebrna plaketa mesta Maribora na republiškem tekmovanju »Naša pesem 1976«,
- prvo mesto na področnem tekmovanju v Mariboru leta 1977,
- Zlata plaketa mesta Maribora na republiškem tekmovanju »Naša pesem 1978«,
- tri zlate plakete na tekmovanju »Jugoslovanske horske svečanosti« v Nišu leta 1978,
- prvo mesto na področnem tekmovanju, v Mariboru leta 1979,
- srebrna plaketa mesta Maribora na tekmovanju »Naša pesem 1982«,
- prvo med amaterji in tretje

mesto v skupni uvrstitvi na festivalu v Pohlheimu v ZRN.

Poznavalci zborovske glasbe uvrščajo mešani pevski zbor »Boris Kraigher« v sam vrh slovenskega in jugoslovanskega zborovskega petja. Vsekakor ga lahko upravičeno štejejo za enega najvidnejših predstavnikov študentskega kulturnega udejstvovanja v ožji in širši domovini.

Zbor je v devetnajstih letih, kar obstaja, gostoval v mnogih krajih po Sloveniji in Jugoslaviji. Izven Jugoslavije je zbor nastopil v Marburgu na Lahni, v Frankfurtu (ZRN), v Nytri in Prestanyju (CSSR), v Szombatheyu (Madžarska), Amsterdamu, Den Haagu, Hilversumu (Nizozemska), v Pordenonu in Trstu (Italija), Pohlheimu (ZRN). Nekajkrat smo posneli del programa za RTV Ljubljana, za Radio Maribor, v Hilversumu pa smo posneli celoten koncertni program.

Koncertni program zajema skladbe od začetkov zborovske glasbe do najsoodobnejših dosežkov iz tega področja. Običajno je koncertni program sestavljen iz 16 do 18 skladb, ki predstavljajo izbor iz dela zbora. Koncertni program za sezono 1983/84 sestavljajo v prvem delu umetne pesmi domačih in tujih skladateljev iz obdobja renesanse in romantike, pa tudi sodobnejše zborovske stvaritve. V drugem delu programa predstavljamo skladbe lažjega značaja. V glavnem so to narodne pesmi slovenskih in drugih avtorjev v različnih priredbah.

SKUPINA ZA IZRAZNI PLES MAGRA

Pri skupini za izrazni ples Magra so se v zadnjem času odločili za jazz balet — usmeritev. V okviru KUD-a delujejo že 10 let. Gostovali so širom po Jugoslaviji in na povabilo ministrstva za kulturo tudi na Malti. Skupino vodi Veselica Minka. Nad dekleti pa vedno bdi budno organizacijsko oko znanega fotografa Boga Cerina, predsednika sekcije.

Vokalno instrumentalni trio Slovenska gruda

Slovenska gruda je najmlajša sekcija KUD Student. Ustanovljena je bila 1. 12. 1981. Sestavljena je iz dveh študentov in dijakinje, izvajajo pa približno 20 pesmi po aventičnih staroslovenskih tekstih v priredbi Karla Štruklja, ki jih sami glasbeno opremljajo. Glasbo se trudijo čimbolj približati tekstem in času, ko so teksti nastali, prevzeli pa so tudi nekaj srednjeveških ritmov in plesov. Pojejo v troglasu, spremljajo pa se z dvema akustičnima kitarama, mandolino, bisernico, sopranino, sopran in tenor blok flavto ter violino in violončelom.

Pesmi delijo v 5 ciklov:

1. Soldaške pesmi
2. Ljubezenske pesmi
3. Balade in epi
4. Zabavljive pesmi
5. Ciklus prekmurskih pesmi

Doslej so posneli 15 pesmi za RTV Ljubljano v studiu radia Maribor in eno LP ploščo.

Študentsko gledališče je v pretekli sezoni žal zamrlo, vsekakor pa pričakujemo da se bo med študenti našlo par entuziastov z veseljem do gledališča in ga na ta način ob vseh pogojih, ki jim bodo dani na KUD Student obradilo.

Iz tega kratkega prikaza je nekje razvidno delovanje KUD Student skozi vsa leta. Torej če vas veseli katera od dejavnosti pri KUD Student se prijavite v KUD Student, Ob parku 5 ali po telefonu 25-927 vsak dan od 11.—13. ure.

...ALI NAPRAVILI ŠOFERSKI IZPIT

Bencina primanjkuje, pa še zelo drag je, če pa bi se vseeno radi naučili voziti avto, lahko tudi to storite pri Studentskem servisu. Avto šola, ki tu deluje, pripravlja vsak mesec en ali dva teoretična tečaja (z zdravniškim pregledom in opravljanjem izpita iz prve pomoči) za voznikiški izpit B kategorije. Tečaj stane 1.000 din, če pa ste dijak ali študent in imate potrdilo o šolanju oz. frekventacijsko potrdilo dobite 100 din popusta. Ko je uspešno opravljen tečaj za vami, smete sesti v avto in se popeljati po mariborskih ulicah — seveda ne sami, ampak z inštruktorjem. Za uro vožnje boste odšteli 390 din če pa ste teoretični tečaj opravili kje drugje, pa 420 din. Ko mislite, da znate že tako dobro upravljati jeklenega konjička, da bi šlo tudi brez inštruktorja, poizkusite pred izpitno komisijo. In nikar ne obupajte, če vam ne bo uspelo že prvič!

8. septembra 1959 je izvršni svet LRS s posebno uredbo določil Maribor za sedež na novo ustanovljene višje komercialne šole. Njej so sledile še višja tehniška, višja agronomska, višja pravna in višja stomatološka šola ter pedagoška akademija. Tako je postal Maribor s šestimi visokošolskimi zavodi močno visokošolsko središče. Na osnovi doseženih rezultatov in po temeljnih pripravah so 18. septembra 1975 slovesno razglasili Univerzo v Mariboru.

Visoko šolstvo v Mariboru je začelo delovati v času poizkusa temeljitejših vsebinske in organizacijske reforme visokega šolstva v Jugoslaviji, ki je bila spodbujena z ugotovitvijo, da so v visokem šolstvu izostale nujne spremembe, ki bi ga bile spravile v sklad z našim splošnim družbenim, gospodarskim, političnim in materialnim razvojem. V republiškem izvršnem svetu so prisluhnili argumentiranim pobudam Maribora za ustanovitev visokošolskih organizacij, hkrati pa so menili, da bodo z ustanovitvijo visokošolskih zavodov pospešili reformo tudi na ljubljanski univerzi. Prav tej konkurenčni poziciji je pripisati, da v primeru z ostalimi matičnimi nacionalnimi univerzami ljubljanskega Mariboru ni ustanovila nobenega oddelka ali fakultete. Visoko šolstvo v Mariboru se je ustanovilo in potem nadalje razvijalo povsem samostojno, samorastniško, zvesto sledec temeljnemu načelom takratne reforme, ki jih je dopolnjene prevzela v celoti sedanja zasnova reforme usmerjenega izobraževanja.

V Mariborskem visokem šolstvu so izhajali iz načela: ne more biti dobrega in uspešnega šolanja strokovnih kadrov brez tesne povezanosti z gospodarskimi organizacijami in drugimi uporabniki. Prve učne programe so izdelali strokovnjaki iz prakse skupno z učitelji, ki so prav tako prišli iz vrst uspešnih gospodarstvenikov. Zvesti temu načelu so vsa pretekla leta sproti preverjalni, ustreznost študijskih programov, ter jih prilagajali razvoju stroke in potrebam porabnikov.

Novo ustanovljene višje šole so zasnovali na reformnem principu interznosti in stopnjevanosti študija ter ostali temu zvesti kot edino visokošolsko središče v Jugoslaviji do današnjih dni. Pri tem so višje šole vedno opredeljevali kot prvo stopnjo visokošolskega študija in v zvezi s tem vztrajno branili njihovo pravico do raziskovalnega dela ter zahtevali od učiteljev, razen reelekcije, tudi da obogatijo svoje izkušnje iz prakse s sistematičnim študijem teoretično in si pridobivajo akademske nazive magistrstov in doktorjev znanosti.

Takšni usmerjenosti je pripisati, da je že leta 1975 sodelovalo v pedagoškem procesu 123 doktorjev znanosti in 97 magistrstov ter specialistov, kar je največ od vseh mlajših univerz v Jugoslaviji; da ima Univerza v Mariboru med vsemi univerzami edina opredeljena stopnjevanje študija kot organizacijski pristop, da odhaja večina diplomantov prve stopnje na delo, kjer se dobro uveljavljajo; da niso formirale v okviru univerze fakultete temveč visoke šole. V nasprotju s tistimi, ki so študij ob delu in iz dela, ocenili kot koncesijo primitivnosti, so v Mariboru dojele njegov izredni družbeni pomen ter z organizacijo raznih oblik študijske pomoči približali visokošolski študij zaposlenim. To pa je za mnoge delovne organizacije pomenilo edino dejansko možnost za izboljšanje njihove poklicne strukture. Ves čas so predstavljali študentje ob delu večino študentov, s tem pa se je uresničevala tudi sedanja reformna zahteva, da naj postane študij ob delu prevladujoča oblika visokošolskega študija. Doseženi delovni uspehi in novi zakon o visokem šolstvu so omogočili, da so visokošolski delavci in študentje maja 1975 sprejeli »Samoupravni sporazum o združitvi v Univerzo v Mariboru«. Skupščina SR Slovenije je ta sporazum 2. julija 1975 z odlokom potrdila in tako je bila Univerza v Mariboru, druga univerza v SR Sloveniji in 14 v SFR Jugoslaviji, pravno formalno ustanovljena.

Danes je združeno v Univerzo v Mariboru 6 višjih in visokih šol. To so:

- VEKS — Visoka ekonomska komercialna šola, Razlagova 14
- VTS — Visoka tehniška šola, Smetanova 17
- VPS — Višja pravna šola, Mladinska 9
- VAS — Višja agronomska šola, Vrbanška 30
- PA — Pedagoška akademija, Koroška 160
- VSOD — Visoka šola za organizacijo dela, Kranj.

ZGODOVINA MESTA MARIBOR IN ŠOLSTVA V MARIBORU

Nastajanje mesta Maribor sodi v srednji vek. Zgodovinski zapisi ga kot naselje omenjajo leta 1164, kot trg 1209 in kot mesto leta 1254. Pomembnejši razvoj se je pričel v XVII. stoletju, in sicer sta ga pogojevala razvoj trgovine in obrti, bistveno pa je Maribor napredoval, ko je bila zgrajena železnica (1846).

Maribor, danes drugo največje mesto v SR Sloveniji in metropola Severovzhodne Slovenije, je dolga stoletja živel v senci deželne mesta vojvodine Štajerske — nemškega Gradca, ki je bil še predvsem od druge polovice preteklega stoletja eno od najbolj ekspanzivnih središč velikonemstva in njegovega prodora proti vzhodu. Maribor je kot deželnoknežje mesto zmagal v tekmi (t.i. vinska vojna) s solnograškim Ptujem. Leta 1752 je postal Maribor sedež okrožja za pokrajino med Muro in Dravo, leta 1850 pa sedež okrožja s šestimi okrajnimi glavarstvi za pokrajino med Muro in Savo (slovenski del vojvodine Štajerske). Sicer pa je prinesla prednost Mariboru v dobi merkantilizma oživiljena cestna zveza Dunaj—Trst in še posebej dvotirna južna železnica Dunaj—Maribor—Ljubljana—Trst, ki je dosegla Maribor že leta 1846. Leta 1860 zgrajena železniška proga Pragersko—Ptuj—Madžarska iz leta 1863 zgrajena železniška proga Maribor—Celovec sta odprli mariborski trgovini pot proti vzhodu. K napredku mesta je prispevalo tudi dravsko splavarstvo. Tako se je Maribor razvil v pomembno gospodarsko središče že na prelomu stoletja; med obema vojnoma pa je zaradi močne tekstilne industrije dobil vzdevek »jugoslovanski Manchester«.

V kulturnem pogledu je bila v starejšem obdobju pred Mariborom njegova okolica. V falskem gradu so šentpavelski benediktinci postavili manjši samostan in v njem organizirali v letih od 1628 ali 1626 do 1635 ali 1638 filozofski študij za benediktinske redovnike, torej neke vrste višjo filozofsko šolo. V bližnjih Rušah pa je ruški župnik Jurij Kozina že leta 1645 ustanovil vsakomur dostopno srednjo šolo; delovala je po učnem načrtu jezuitskih gimnazij in je imela kasneje tudi do 200 dijakov. Mariborski meščani so začeli boj za lastno gimnazijo že leta 1621, vendar je začela jezuitska gimnazija v Mariboru delovati šele leta 1758. Njen nastanek pa je po 113 letih delovanja zaprl vrata ruške gimnazije.

V začetku 19. stoletja se je začela akcija (pripisujejo jo dr. Andreju Kavčiču) za ustanovitev filozofskega študija v Mariboru. Dvorni odlok z dne 26. julija 1810. leta ukazuje, da se ustanovi v Mariboru filozofski učni zavod, ki so ga pri nas imenovali licej. Razne spletke šentpavelskega opata sekovskega in krškega škofa, — ustanovitev liceja v Mariboru so povezovali s pobudo za prenos sedeža javantske škofije Maribor, so akcijo zavrla in tako je ostal slovenski del Štajerske še naprej navezan na Gradec.

Narodno zavedna slovenska duhovščina je leta 1848 ponovno sprožila vprašanje prenosa sedeža lavantske škofije iz Sent Andraža v Maribor, vendar je to uspelo šele A. M. Slomšku, ki je 4. septembra 1859 to opravil s slovesnostjo. Vzporedno s prizadevanji za prenos sedeža škofije je potekala tudi borba za ustanovitev lastnega slovenskega bogoslovja, ki bi naj po Slomškovih hotenjih pomenila temelj slovenske univerze. 14. oktobra 1859 je bilo slovensko bogoslovje v Mariboru slovesno odprto in s tem je dobilo mesto prvi visokošolski zavod. In tako je ostalo polnih sto let. Ta visokošolski zavod je postal pomembno središče slovenske narodnostne, kulturne in znanstvene misli na slovenskem Štajerskem (Ignacij Orožen, Anton Askerc, Ksaver Meško, dr. Avgustin Stegenšek, dr. Franc Lukman, dr. Fran Kovačič, da naštejemo le nekatere).

UMETNOST

Ce radi obiskujete likovne razstave, razstavite fotografije, vam lahko pomagamo z naslednjimi:

- Maribor — Umetnostna galerija
- 13.00 in od 15.00 do 18.00 do sobote pa od 9.00 do 12.00 ure. Vstopnina za študente je 5 din.
- Sinagoga — Zidovska 4.
- Odprta je vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure v nedeljo občasno.
- Galerija ARS — Gosposka 8.
- Odprta je vsak dan od 8.00 do 19.30 in ob sobotah od 8.00 do 13.00. Prireja likovne razstave, pleteri pa tudi etno-domastke. Razstavljajo izdelke ljudskih obrti, prikaz naravnih nos. ... ima uradne otvoritve ki so objavljene v javnih občilih.
- Na otvoritvi predstavijo tudi avtorja. Je galerija prodajnega tipa, saj lahko razstavljajo tudi takoj kupite.
- Foto salon — Trg Borisa Kraigherja 5.
- Odprta je vsak dan od 7.00 do 19.00 ure, v soboto približno vsakih pet dni.
- Razstavljajo člani Foto klubov TAM, Občasno razstavljajo tudi posamezniki in materiji. Otvoritve ob 18.00 uri. Objava navadno po radiu in v časopisu Večer.

DIPLOMANTI, MAGISTRI, DOKTORJI ZNANOSTI

Do sedaj je na univerzi v Mariboru na prvi stopnji diplomiralo 21.000 študentov (redni in ob delu), z diplomo II. stopnje pa se lahko pohvali več kot 3.000 študentov. III. stopnjo (magisterij) je končalo 121 študentov. NA UNIVERZI V MARIBORU JE DOKTORIRALO TUDI 29 DOKTORJEV ZNANOSTI.

PREHRANA

Ker prazen željek ne stoji, ima tudi študent s praznim želodcem mnogo težav: od slabega počutja, do neaktivnosti možganov. Da bi bile te težave čim rekdkejšje, smo pokukali malo v lonce mariborskih gostinskih obratov in izvedli naslednje:

STUDENTSKI DOMOVI (centralna restavracija) — Ob parku 5.

Od 8.00 do 11.30 vam bodo posregli s toplo malico, ki stane 72 din. Od 12.00 do 15.00 ure pa si boste lahko privoščili kosilo, za katerega bo potrebno odšteti 110 din. Večerje za zdaj ne bodo pripravljali, če pa bo zanimanje študentov za ta obrok dovolj veliko, ga bodo v naslednjih mesecih organizirali.

Malico in kosilo, po navedenih cenah, lahko kupite tudi v ostalih restavracijah, ki jih upravljajo študentski domovi in to na VTS, PA in VEKS.

V vseh teh obratih lahko uporabljate, tudi bone za regresiranje študentske prehrane (Katedra — Regresiranje študentske prehrane)

DOM SREDNJIH ŠOL JANEZA HRIBARJA — pri PA.

Tukaj boste lahko dobili vse tri obroke. Za zajtrk boste odšteli 36 din, za večerjo 54 din, kosilo pa vas bo stalo 100 din. Če boste kupili deset blokov, bo za napolnitev žledca potrebno odšteti nekaj dinarjev manj.

RESTAVRACIJA FONTANA

Menu za abonente stane 130 din, bloke, najmanj 10, ki pa niso vezani na tekoči mesec, lahko dobite vsak dopoldan v upravni stavbi.

ASTORIA — Grajski trg.

V mlečni restavraciji, ki je odprta od 9.00 do 21.00 ure, bodo za vas poskrbeli že zjutraj, saj vam za 52,30 din ponujajo okusen zajtrk. Nekoliko globlje pa bo potrebno seči v žep ob kosilu, saj stane abonentsko kosilo 148 din, kupite pa lahko najmanj 10 blokov.

Postrežejo vam tudi s pizzo, hot-dogom, hamburgerjem, toplim sendvičem, šunko z jajci, pohanim sirom ... , kar pa je primerno predvsem za malico.

HOTEL TURIST — Heroja Štandra 10.

Nikar se ne prestrašite. Čeprav je hotel, je cena abonentskih kosil zmerna — 130 din. Kupite lahko najmanj 10 blokov. Pri tem imajo samo eno željo, namreč to, da bloke porabite v tekočem mesecu.

RESTAVRACIJA ŠTAJERC — Trg Borisa Kraigherja.

Ta bo primerna predvsem za ljubitelje konjskega mesa, saj lahko dobite v tej restavraciji najrazličnejše konjske specialitete, od konjskega golaža s polento, za katerega boste odšteli 106 din, do konjske hrenovke, ki bo vaš žep osušila za 97 din.

Razen konjskih specialitet, pripravljajo pri Štajercu dnevno tople malice, s katerimi vam postrežejo med 9.00 in 12.00 uro. Cena se vrtil od 79 do 106 din, jedilnik dnevno spreminjajo, na njem pa se skoraj vedno najde tudi popularna »Jepinja« za 90 din.

Od 12.00 do 15.00 ure pa si v njihovih prostorih lahko privoščite tudi kosilo. Blokov nimajo, zato pa imajo nekaj višno ceno, 200 din. Upošteвайте pa, da vam pri kosilu vsak dan postrežejo s sladico.

RESTAVRACIJA CENTER — Prešernova 6.

Restavracija je samopostrežnega tipa in boste tukaj za kosilo odrinili 109 din. Kupite lahko bloke in to najmanj 10. Kosite lahko tudi v klasični restavraciji, kjer pa boste za kosilo odšteli nekoliko več.

ORLIČ — Volkmerjev prehod.

Če ste vedno v gibanju in za kosilo ne želite porabiti preveč časa, je to pravšnje mesto za vas. Kosilo ali toplo malico boste použili kar stoje za obrok pa boste odšteli od 55 do 100 din, kar je najvišja cena obroka. Za 100 din dobite dunajski zrezek s solato, pečen piščanec, pa vas bo veljal 82 din.

ZAMORČEK — Gosposka ulica.

Bife Zamorček je najnovejša pridobitev v Mariboru. Predstavljamo vam ga predvsem zaradi dveh njegovih posebnosti peciva Zamorček in čajev, saj so se specializirali za čaje in če ste njihov ljubitelj se lahko kdaj odpravite tja na popoldanski čaj. Zanj boste odšteli od 18 do 20 din.

Na kratko smo vam natresli samo nekaj možnosti, kjer si lahko privežete dušo. Vse ostale, boste kaj kmalu odkrili sami, ali pa se boste sami lotili tudi kuhanja, kajti kuharsko znanje vedno prav pride. Če boste skuhalo kaj izrednega, ali pa tudi ne, lahko na kosilo ali večerjo povabite tudi prijatelja ali prijateljico in v družbi vam bo hrana zagotovo še bolj teknila. Pa dober tek!

PRILOGO ZA BRUCE SO PRIPRAVILI: Tatjana Welzer, Bojana Rudl, Marko Krajnc, Karren Moge, Srečko Pirtovšek, Vladimir Rukavina, Mirjam Segar. Uredil: Srečko Pirtovšek. Tehnični urednik: Marjan Hanl.

SREČANJE AKADEMskih FOLKLORNIH SKUPIN JUGOSLAVIJE

Znan je mačehovski odnos mesta in Univerze do KUD-a Student in študentske kulture nasploh in znano je, da v poletnih mesecih, ko drugi kraji, mnogo manjši od Maribora, zaživijo s polnim kulturnim utripom, že tako ne prebogato kulturno življenje v Mariboru popolnoma zamre.

To sta bila dva poglavita razloga, da smo se Kudovci odločili in od 18. — 20. julija izvedli srečanje Akademskih folklornih skupin Jugoslavije. Povabili smo 7 najboljših Akademskih folklornih skupin iz vseh republik in pokrajin.

1. Ivan Goran Kovačić — Zagreb
2. Sonja Marinković — Novi Sad
3. Ramiz Sadiku — Pristina
4. Orce Nikolov — Skopje
5. Slobodan Princip Seljo — Sarajevo
6. Mirko Srzentic — Titograd
7. Žilica Jovanović Spanac — Beograd

To so najboljše jugoslovanske folklorne skupine, ki so našo kulturo ponesele širno po svetu in na vseh festivalih osvajale prava mesta. Vsi so naši prijatelji, poznamo se s srečanj po Jugoslaviji in vsi do zadnjega so prišli nastopiti popolnoma zastonj.

Priznati pa moramo, da smo si vso stvar malo preveč laično zamislili.

Ne laično zaradi nas samih in naših organizacijskih sposobnosti — o tem več na drugem mestu — temveč zaradi tega, ker smo bili navadni in naselili obljubam. Z akcijo smo začeli dovolj zgodaj — skoraj leto dni pred izvedbo samega srečanja. Takrat smo vsem večjim mariborskim organizacijam poslali dopise, v katerih smo jih opozorili, da je v mariborskem gospodarstvu zaposleno izredno veliko število delavcev iz drugih republik, ki jim zaradi jezikovne bariere, standardne oblike kulture kot npr. gledališče, niso tako dostopne, da pa ti ljudje ravno tako kulturo potrebujejo in si žele slišati pesem iz domačih krajev tudi na mariborskem odru. Pa ne le na odru. Dejali smo, da bomo folkloro približali ljudem na vse možne načine, v tovarni, na ulici, na stadionu, in povsod smo Kudovci želeli pripraviti prireditev brez kakršnekoli vstopnine.

In takrat, na začetku, smo dobili od vseh strani zagotovila o moralni in materialni pomoči. Vsi so pozdravljali našo manifestacijo brastva in enotnosti in obljubljali vsestransko podporo. Ko pa je prišlo do tega, da smo pomoč potrebovali, so nam skoraj povsod obrnili hrbet.

Pri TAM-u so bojda dali 2x za Zlato liscico, čeprav so prej zagotovili pomoč. Stavbar, naš stari partner, za katerega nastopamo že vrsto let na vseh proslavah, nam ni hotel posoditi cevne konstrukcije za reklamno pano, da o drugih rečeh raje ne govorim. Vsekakor je tukaj častno izzet Konstruktor, ki nam je res ogromno pomagal, in tega Kudovci ne bomo kmalu pozabili.

Od mariborskih tovarn smo zbrali naslednja sredstva:

Metalna	5.000 din
MIT	3.000 din
Jeklotehna	5.000 din
Mar. livarna	5.000 din
TIMA	15.000 din
Skupaj:	33.000 din

Iz tega enostavnega računa vidimo, da nam je celotno mariborsko gospodarstvo pomagalo z borimi 33.000 dinarji. Vprašali se boste, kako smo akcijo z okoli 350

udeleženci sploh izvedli.

No, tukaj je bil kot vedno Študentski servis s 100.000 dinarji, UK ZSMS z 200.000 din, v zadnjem hipu so nam na pomoč priskočili mestni sindikati in odkupili koncert za 40.000 din, prodali smo koncert v Radence in JLA, kar je navrglo nadaljnjih 80.000 din, Express tajnica je dodala 12.000 din.

Od ZKO Rotovž smo zadnji moment — po zaslugi tov. Debevc, dobili 10.000 din. Ostale kulturne institucije, na čelu s Kulturno skupnostjo, za prireditev, ki je v Sloveniji še ni bilo, niso primaknile niti dinarja.

Vso prireditev smo spravili pod streho s 600.000 din, od katerih smo jih 120.000 Kudovci morali poravnati iz lastne prazne blagajne. Od 21 znanih družbenopolitičnih delavcev, ki so privolili sodelovati v častnem odboru prireditve, jih je na sejo prišlo le pet.

Naj jih naštejemo: Rafael Razpet, dr. Vladimir Bračić, Niko Šebart, Franci Pivec in predstavnik JLA. Od vseh teh si je prireditev, ki je bila le pol ure po seji, ogledal le dr. Bračić.

Vsekakor pa je ta po številu majhen častni odbor poudaril, da je takšno prireditev absolutno treba organizirati tudi naslednje leto.

Toda dragi tovariši, kaj ponovno z denarjem iz bornih dotacij KUD-a? No, kljub vsemu je prireditev zelo uspela, v veliki meri po zaslugi dijaških domov in njihovega vodje tov. Lazarja. (Mimogrede, Študentskim domovom se kljub večkratnim opozorilom ni zdelo vredno izdelati niti ponudbe in so čez poletje samevali. Saj 60 milijonov zares ni veliko.)

Vsekakor pa je ob vsem tem najvažnejši odziv pri publiku in med udeleženci samimi. Prireditev si je ogledalo dokaj veliko število ljudi, še posebej, če upoštevamo, da je julij čas dopustov. In tudi kritike so bile izredno ugodne.

Udeleženci sami so bili izredno zadovoljni. V domu Janeza Hribarja smo rajali in prepevali do ranih jutranjih ur. In tudi hrana in namestitve sta bili na izredni kakovostni ravni.

Takoj po našem festivalu se je celotna karavana z nami vred preselila v Rijeko, kjer smo se udeležili podobnega srečanja. Stroški Riješkega festivala so presegli naše stroške za 2 do 3 kratne zneske. Kljub temu smo bili nemeščeni v sobah s po 8 železnimi posteljami, hrana in higiena je bila pod kritiko, organizatorje smo videvali bolj poredko...

Zato nam je bilo prav nerodno poslušati očitke ostalih skupin na račun organizatorja: «Oditelji tamo kod Slovenaca da vidite šta je organizacija» so dejali na vsakem koraku. In vsi so nam zagotovili, da v Slovenijo pridejo kadarkoli.

Teh dejstev ne navajam zaradi tega, da bi naše delo povečeval, želel bi le povedati, da smo ob pičlih sredstvih in ob skoraj nikakršni podpori uspeli z ogromno truda — brezplačnega — pripraviti za Maribor izredno pomembno prireditev in da smo sposobni organizirati še marsikaj. Ne smemo pozabiti, da se prav v študentskih vrstah kalijo kadri, ki bodo danes jutri vse tvorneje delovali v združenem delu in neposredno oblikovali tudi kulturo, zato kaže vsestransko podpreti njih prizadevanja, še posebej, če je delo dobro zastavljeno. Saj največkrat kultura le ni sama sebi namen.

V. R.

PRIZNANJA OB DNEVU UNIVERZE V MARIBORU

SVEČANO LISTINO UNIVERZE V MARIBORU JE PREJELO

ZDRAVILIŠČE RADENSKA iz Radencev za izjemno pomembno vlogo, ki jo odigra v Pomurju in v celotnem slovenskem gospodarstvu. Radenska je nosilec naprednih konceptov gospodarjenja, v katerih je vselej našlo svoje vidno mesto domače znanje in raziskovalni dosežki. Mariborski univerzi so bile v tem smislu ponujene številne priložnosti za uveljavitev, ki jih je v pogojih razvejanega in tesnega sodelovanja tudi koristno izrabljala.

ZLATO PLAKETO UNIVERZE V MARIBORU SO PREJELI:

JOŽE DEBERŠEK, v dveh mandatih predsednik izvršilnega odbora Izobraževalne skupnosti Slovenije. V delo interesne skupnosti je prinesel bogato družbenopolitično izkušnjo in iztanjšan posluš za prosvetno poslanstvo, ki se mu je trudil zagotoviti ustrezno družbeno veljavo in materialno podlago. Bolj od vsega pa je bila odločilna osebna vrnema, s katero je pristopil k reševanju stanovanjskih problemov študentov in dijakov. Tudi zahvaljujoč njegovi pobudi imajo danes študentje in dijaki v Sloveniji nadpovprečno dobre bivalne pogoje.

mag. **IVAN JUSTIN**, višji predavatelj Višje pravne šole. V skoraj dvajsetletni sodni praksi si je pridobil bogate izkušnje in velik ugled, ki ga od leta 1973 potrjuje kot raziskovalec in visokošolski učitelj na področju civilnega in gospodarskega prava. Posebej pomemben je njegov doprinos k višji kvaliteti študija na VPS, ki se v zadnjih dveh letih ustvarjalno pretaka v napore za uresničitev zakona o usmerjenem izobraževanju v visokem šolstvu. Kot učitelj in dekan VPS in kot član univerzitetnih teles je s svojo strokovno doslednostjo in akademsko toleranco dodal pomemben kamen k zgradbi naše univerze.

IVO MIKLUŠ, docent Višje agronomske šole. S prihodom na šolo leta 1974 je nemudoma prevzel na svoja ramena veliko pedagoško breme, ob tem pa so mu človeške in strokovne kvalitete dovoljevale prevzeti še dodatne odgovornosti v družbenopolitičnih organizacijah in delegatskih strukturah, od leta 1977 do 1981 pa je bil še dekan VAŠ. Posebne pomena pa je izvedba raziskovalno-razvojnega projekta Temelji razvoja agroživlilstva v severovzhodni Sloveniji do leta 2000, ki ga je zasnoval in vodil in ki je izdatno prispeval k ugledu šole in univerze.

JANEZ POGRAJAC, dolgoletni predsednik Medobčinske gospodarske zbornice za Podravje. Velik je njegov osebni delež pri zblizevanju univerze in gospodarstva, ki ga je prispeval bodisi kot funkcionar zbornice ali kot nosilec vodilnih samoupravnih funkcij na VTS. Njegovo posredovanje in zamisli so vzpodbudile najrazličnejše oblike raziskovalnih in svetovalnih aktivnosti, ki so prispevale k hitrejšemu razvoju podravskega gospodarstva na eni strani in k materialnemu utrjevanju univerze na drugi strani. Kot je ta zveza za obstoj mariborske univerze bistvena, je pomemben tudi delež Janeza POGRAJACA v njenem razvoju.

SREBRNO PLAKETO UNIVERZE V MARIBORU SO PREJELI:

JOŽE DEBEVC, tajnik Visoke tehniške šole in priznani kulturni delavec; za požrtvovalno in konstruktivno vlogo, ki jo ima pri razvoju VTS ter za poseben smisel in prizadevnost pri oblikovanju podobe univerze kot enotnega prostora medsebojnega sodelovanja in razumevanja.

JOŽE POŽAUKO, višji gradbeni tehnik in mednarodno priznani strokovnjak za obnovo kulturnih spomenikov, zaneselci-

no razdajanje v prid ohranjanja mestne slike Maribora ter vgrajevanja naše univerze v njegovo zgodovinsko tkivo.

dr. **DUŠAN RADONIČ**, izredni profesor Visoke ekonomsko-komercialne šole, za izredno razvejano družbeno-politično in samoupravno aktivnost na univerzi, ki sega na vsa področja njegovega življenja, ob tem pa za pomemben delež pri uveljavljanju stroke trženja in raziskav na tem področju, kar se navezuje tudi na organizacijske in poslovodne funkcije, ki jih je opravljal.

MLADEN TANCER, višji predavatelj Pedagoške akademije, za dolgoletno družbeno-politično delo pri organizacijah za delo z mladimi ter za vestno opravljanje odgovornih funkcij v Izobraževalni skupnosti Slovenije.

ALENKA VINDIŠ-JEŽ, študentka Visoke ekonomsko-komercialne šole, za uspešno opravljanje nalog študentke-prorektorice, še posebej pa za prispevek k urejanju gmotnih vprašanj študentov in k delovanju Študentskega servisa v Mariboru.

dr. **ALEKSANDER ŽEZLI-NA**, izredni profesor Visoke tehniške šole, ki domala od ustanovitve šole nosi nadpovprečno breme pedagoškega dela, ob tem pa kljub boleznim uspeva z izoblikovanim samoupravnim taktom voditi delo organov s področja študija ob delu, delovnih razmerij, SLO in drugih.

BRONASTO PLAKETO UNIVERZE V MARIBORU SO PREJELI:

MITJA KASTREVC, študent Visoke tehniške šole VTO — Strojništvo, za aktivno delo v mladinski organizaciji VTO Strojništvo ter za prispevek k uresničevanju programa UK ZSMS in Mednarodnega kluba prijateljstva na naši univerzi.

JERICA MIHURKO, delavka v delovni skupnosti univerze, za dolgoletno vestno opravljanje nalog tajnice v rektoratu univerze.

DANICA PEČARIČ, strokovna delavka Visoke ekonomsko-komercialne šole, za odgovorno vodenje kadrovske dokumentacije od same ustanovitve šole.

TEA SITAR, strokovna delavka Pedagoške akademije, za skoraj dvajsetletno vestno opravljanje administrativnih in strokovnih nalog.

MARIJANA TIRŠEK, strokovna delavka Visoke ekonomsko-komercialne šole, za vzorno organiziran in voden referat za študentske zadeve.

ZLATI ZNAK za izjemne študijske uspehe in družbenopolitično aktivnost so prejeli naslednji študentje mariborske univerze:

IRENA BAJC, diplomantka VTS (poprečna ocena 9,1)

MILAN ČURKOVIČ, diplomant VTS (poprečna ocena 9,1)

TIBOR KARAKATIČ, diplomant VTS (poprečna ocena 10)

SONJA POČIČ, diplomantka VTS (poprečna ocena 9,7)

BRANKO PREMŽL, diplomant VTS (poprečna ocena 9,1)

MARTINA TERBUC, diplomantka VTS (poprečna ocena 9,1)

VERICA TRSTENIAK, diplomantka VPS (poprečna ocena 9,1)

KATEDRAŠI ČESTITAMO!

V naših vrstah so študentje, dijaki, delavska mladina. Radi plešemo, pojemo, igramo, radi imamo kulturo. In radi jo dajemo, vsem in povsod, predvsem pa našemu Mariboru. Naš odnos do dela je že zdavnaj prešel amaterske okvire; toda v nas je zanos, ki nam daje moči. Moči, da premagamo vsako oviro. Naša sredstva so pičila, toda vse bomo nadomestili z delom. In spet bomo dali svojemu mestu enkratno kulturno doživetje, srečanje folklornih skupin, kot ga še ni bilo v Sloveniji.

Mogoče se bo kdaj mesto sponilo tudi na nas.

KUDOVCI

Dick Hebdige, mlad, a že cenjen angleški kulturolog in esejist, asistent na Fakulteti za umetnost in dizajn v Wolverhamptonu, se je v svoji knjigi *Podkultura, pomen stila* lotil v sodobnih razpravah zanemarjenega pojma podkulture in ga v povezavi z razčlenbo in analizo pojavnosti stila (v povojni Britaniji, seveda) obdelal na samostoj, presenetljiv in pronicljiv način, brez predsodkov, tako tistih malomeščanske narave, kot tistih, ki po navadi izvirajo iz

posamezni zapisi pa bodo urejeni kot zaokrožene celote. Začenjamo z definicijami kulture, kontrakture in podkulture.

KAJ ZA HUDIČA BIRADIŠ TO KULTURO?

Beseda kultura si je, zguljena v stoletjih uporabe, naprtila kopico (večkrat tudi nasprotujočih si) pomenov in bila prosti-uirana z zdravorazumarskim razlaganjem.

V okvirih klasičnih in konzervativnih definicij lahko vržemo predstave o kulturi kot standar-

podzdravlja francosko zastavo, kar ima pomen prvega in drugega reda: 1. gesta lojalnosti, pa tudi 2. Francija je velik imperij in vsi njeni sinovi, brez diskriminacije, verno služijo pod njeno zastavo.

Pustimo za zdaj to in si pogledimo delitev na kontrakulturo in podkulturo. Kontrakultura zajema splet alternativnih, mladinskih kultur srednjega razreda (hipiji, otroci cvetja), ki so s svojimi eksplicitnimi (izraženi) političnimi in ideološkimi formami nasprotovali vladajoči kulturi in politiki establiš-

novosti podkulture tudi najprej pritegnejo pozornost medijev. potem sledijo »odkritja« o »protidružbeni« dejavnosti le-te, po »sprejetju« podkulture se ta razbohota, hkrati pa tudi že spremeni v modo ter s tem odmore. Na »protagoniste« podkulture se nenadoma ne gleča več kot na »živali« in »zmečke«, ampak kot: »to je naša mladina, sicer malo čudno izgleda, vendar je še vedno normalna in zdrava, malo pa se mora mladina tudi zabavati, mar ne?«. Tako nevtralizirajo potencialni naboj revolta in veselo sprejmejo

pomenska sporočila. Ko ta stilska obeležja postanejo del mode, izgubijo moč sporočila, oz. se le-to spremeni in podkultura odmore. Tu pa omenimo še element zdravorazumskega sprejemnja stvari. Ravno na tem nivoju so namreč ideološki okvirji najdejavnejši in najmočnejši, kar se prav tu njihova ideološka narava (oblasti, manipulacije in izkorigirjanja) najbolj prikriva. Stuart Hall pravi s tem v zvezi: »Prav njegova »spontana« kvaliteta, njegova spregledljivost, odpor, da bi raziskoval stališča, na katerih je

podrejenost in drugorazredno življenje. Ta napetost se figurativno izražava obliki podkulturenega stila; Hebdige pa na koncu citira Althusserja in postavlja razni deli družbene formacije — družina, izobraževanje, masovni mediji, kulturne in politične institucije — skupno služijo za vzdrževanje pokornosti vladajoče ideologije, vendar ne skozi direktno prenašanje »vladajočih idej«, temveč nasprotno

Dick Hebdige — PODKULTURA, POMEN STILA (Methuen and co. 1979)

obremenjenosti s tradicionalističnimi definicijami kulture. Hebdige postavlja celo novo, alternativno definicijo kulture, kar je gotovo ena največjih vrednosti te knjige.

Velika Britanija ima že koliko tolikorazvito tradicijo bolj teoretično osmišljenih zapisov tako o rock glasbi, kot o podkulturi v širšem smislu, kar niti ni čudno, saj je ta podkultura najbolj razvita ravno tam in v Ameriki — za zdaj omenimo samo Fred Frithovo *Sociology of Rock* (Constable, 1976). Seveda pa tako v britanskem, kot tudi v našem tisku prevladujejo nekompetentno, senzacionalistično obarvani, s simptomi »moralne panike« prežeti izlivi zavračanja podkulturnih vzorcev — zaradi nerazumevanja le-teh (ali pa morda prav zaradi razumevanja?). Te neargumentirane zapise Hebdige večkrat učinkovito razkriva ter razgalja dvojno moralno meščanske kulture in tržne manipulacije, proti čemur je med drugim tudi usmerjena (vsakokratna) podkultura, obenem pa razkriva bistvo in različne aspekte podkultur.

Hebdige pripada skupini mladih marksistov, zbranih okoli projekta »odprta univerza«, ki ga vodi Terence Hawkes, profesor na univerzi v Cardiffu, ki izdaja knjižnico »Novi poudarki«. V programu te knjižnice je izraženo stališče, da modeli in kategorije, podedovani iz preteklosti, ne odgovarjajo stvarnosti, ki jo ima v svojem izkustvu nova generacija. No, ena prvih knjig te založbe je bila Hebdigova študija. Iz te knjige bomo v nekaj nadaljevanjih poskušali predstaviti najzanimivejše izsledke, oz. ugotovitve pisca,

du estetske popolnosti — »Najboljše, kar je izmišljeno in izrečeno na svetu«, (Arnold). Drugi razvijajo koncept kulture kot ... določenega načina življenja, ki izraža določene pomen in vrednosti, ne samo v umetnosti in znanju, ampak tudi v institucijah in običajnem obnašanju. Izhajajoč iz take definicije, predstavlja analiza kulture pojasnjevanje pomenov in vrednosti implicitno in eksplicitno zajetih v določenem načinu življenja, v določeni kulturi. (Williams). Ob tem Hebdige vpeljuje metodo semiotike — načina branja znakov, kar je obdelal prej omenjeni profesor Terence Hawkes v svoji znani knjigi »Structuralism and Semiotics« (Methuen 77), še prej pa Barthes v »Mythologies« (Paladin 72). Hebdige pravi, da »imajo vsi aspekti kulture semiotično vrednost, vsi pojavi lahko funkcionirajo kot znaki — kot elementi v komunikacijskih sistemih, ki jim vladajo semantična pravila in zakoni, ki se ne opažajo v direktnem izkustvu. Ti znaki so torej prav tako nesprevidljivi, kot družbeni odnosi, ki jih ustvarjajo in ki jih le-ti ponovno predstavljajo. Oziroma, v vsakem pomenu obstoja ideološka dimenzija.«

Vsakodnevno življenje je prekrit s pomeni, ki so istočasno prikriti in sistematičneje urejeni. Barthes (v svojem delu *Mitologije*) raziskuje običajno skrit sklop pravil, predpisov in konvencij, skozi katere postanejo pomeni, tipični samo za določene družbene skupine (to je tiste, ki imajo moč) splošni in »dani« za celo družbo. Kot primer daje fotografijo iz Paris Matcha, na kateri črni vojak

(javne politične akcije, razglasin manifesti). Nasprotovanje v podkulturi pa se izraža skozi simbolične oblike odpora. Te oblike odpora so po Hebdigeu najzanimiveje prelomljene v punku, ker to gibanje »reproducira celotno zgodovino oblačenja povojnih delavskih mladinskih kultur v obliki »izsečkov«, kombinirajoč elemente, ki so prvotno pripadali različnim obdobjem«. Stil punka vsebuje izkrivljene odraze vseh glavnih povojnih podkultur. Tu se pa lahko vrnemo na prej omenjeno Barthesovo »metodo« branja simbolov». V podkulturi se kaže nasprotovanje skozi simbolične oblike odpora, te pa se kažejo v stilu oblačenja in obnašanja, stilu, ki je poln pomena, znakov, simbolov, ki jih je treba le znati prebrati. S tem pa se bomo ukvarjali še na drugem mestu.

Zvijenski cikel podkulture se začne s lomljenjem starih šifer življenjskih pomenov, konča pa z ustvarjanjem novih konvencij in šifer, katerih vizualni simboli nujno preidejo pot od podzemnih diskotek in podobnih prostorov do modnih butikov visoke mode. Ali drugače — kapital pogoltno »nasproti« ke«. To se je najlepše videlo pred leti po vdoru punka v javnost. Pojav spektakularne podkulture je v javnosti nujno sprejet z valom histerije in moralne panike. Ta histerija je tipično ambivalentna — giblje se med grozo in zanosom, gnevom in zabavo; stil se hvale na modnih straneh časopisov (ko je že relativno sprejet — to pa že pomeni tudi smrt stila) in kritizira v člankih, ki definirajo podkulturo kot družbene probleme, deviate pojave. Stilske

»izgubljene ovčke« nazaj v čredo. Stilski simboli izgubijo svoj pomen, treba je poiskati nove. Nova podkultura je že v zametkih v »podzemlju«. Ti vzorci nevtralizacije so prav fascinirani, omenimo samo primer ali dva iz sveže zgodovine najaktualnejše podkulture — punka. Najprej so se v tisku pojavljali zapisi o deviantnem obnašanju punkerjev, potem pa »dobronamerni« članki o »normalnem« družinskem življenju punkerjev — poudarjajo se brezrazredni, smešni aspekti oblačenja, tekst pa se ilustrira s punkerji in nasmejanimi mami, s punkerji ob družinskih bazenih, z družinskimi psimi — komentarji pod njimi pa so »Niso tako grozni, kot izgledajo.« »Punk je lahko tudi družinska stvar« itd. Vse to se je seveda zgodilo tudi z ostalimi podkulturnimi (tediji, modsi, rockeri, skinheads itd).

Na kratko rečeno — pod kulturo torej razumemo po navadi oficielo kulturo vladajočega razreda, ki jo le-ta s svojo družbeno močjo in s pomočjo »mita... vrste govora« (Barthes) prizadevno posploši in naredi za »dano« in naravno ter edino normalno za celotno družbo. Hebdige nadalje smatra kontrakulturo kot eksplicitno nasprotovanje skozi politične in ideološke oblike, podkulturo pa kot nasprotovanje skozi simbolične oblike odpora. Vladajoči sloj posploši svoje vzorce in konvencije vedenja s pomočjo šifer, simbolov, z mistifikacijo vzorcev obnašanja, z manipulacijo. Podkulture pa se jim zoperstavljajo prav na tem nivoju — s stilskim obeležji, ki delujejo kot šifrirana, globoko

zasnovan, odpor, da se jih spreminja ali popravlja, njegov efekt trenutne osvojitve in zaprti krog, v katerem se giblje, vse to naredi pravi »zdravi razum« v istem trenutku »spontan«, ideološki in nezavedni. S pomočjo zdravega razuma se ne morete naučiti, kako stvari so, lahko le odkrijete, kje se vklaplajo v obstoječo shemo stvari. Na ta način ga njegovo »vzeti« — zdravo — za »gotovo« utruje kot medij, v katerem navidezna spregledljivost naredi stališča in predpostavke nevidne.

Zdaj se seveda zastavi še vprašanje, kako ovrednotiti podkulturo. Najpogosteje so jo poskušali oceniti s termini ortodoksne estetike, kar pa je po Hebdigeu zgrešeno. On pravi takole: »Podkulture niso »kulturne« v tem smislu (tradicionalne estetike — op. p.) in stili, s katerimi se identificirajo, se ne morejo adekvatno opisati kot »umetnost visoke stopnje«. Stili prej izražajo kulturo v širšem smislu kot sistemi komunikacije, kot oblike izražanja in predstavljanja. Oni so v skladu s strukturalno-antropološko definicijo kulture kot »kodiranih izmenjav in recipročnih sporočil«. Na isti način se podkulturni stili zares določajo kot umetnost, vendar umetnost v določenih kontekstih (in zunaj njih); »ne brezčasni predmeti, ki jih ocenjujejo nespremenljivi kriteriji tradicionalne estetike, temveč kot »prisvajanja«, kraje, subverzivne preobrazbe, kot gibanje.«

Podkulture so torej izrazne oblike, vendar je tisto, kar na koncu izražajo, temeljna napetost med tistimi, ki so na oblasti in tistimi, ki so obsojeni na

— vladajoča ideologija se reproducira »natanko v svojih kontradikcijah (protislovljih)« — skozi način, na katerega te institucije delujejo skupno v »skripajoči harmoniji«. Podkulturo razumemo torej kot obliko odpora, v katerem se doživeta protislovlja in »pripombe« vladajoči ideologiji posredno predstavljajo kot stil.«

Hebdige se je, kot sam pravi (bolj ali manj) izognil skušnjavi, da bi prikazoval podkulturo kot nek nejasen revolucionaren potencial, kar so mnogi, predvsem pod vplivom Marcuseja, tako radi počeli, prej se po »sartrovsko« trudi, da »potrdi pravico podrejenega razreda (sem uvršča mlade, črnce in delavske razrede), da olepšajo, okrase, parodirajo in da se, kjer je le mogoče, dvignejo (vsaj navidezno, op. p.) nad podrejeni položaj, ki ga niso sami izbrali. Tu sicer lahko sledi očitek Hebdigeu, da se strinja takim »eskapističnim« (beg iz realnosti) in mogoče kompenzacijskim načinom podkulturnega obnašanja, po drugi strani pa si spet lahko njegovo formulacijo razlagamo kot pač ugotovitev realnega stanja, vloge in smisla podkulture, brez iluzoričnih predpostavk o zmoglosti takih podkultur po revolucionarnem spreminjanju družbe. Kljub temu pa je ta del njegovih razlagaljanj ostal najbolj nedorečen.

V naslednjih nadaljevanjih pa si bomo podrobneje ogledali avtorjeve razčlenitve stila, ter konkretne oblike mladinskih podkultur v Veliki Britaniji.

MILKO POŠTRAK

TADIČEV ZAGOVOR V KINU GLEDALIŠČE

se predstava pričela, si prižge cigareto, se okrepač v bifeju, se odsprehaja na prizorišče, sleče suknjič in prične interpretirati? Vsak mora priznati, da je to skrajno neodgovoren odnos do igralskega dela (na žalost to ni osamljen primer!) pa tudi do občinstva, tako na profesionalni kot amaterski ravni.

Marsikoga je verjetno zmotil tudi »kostum« nastopajočega, saj je pričakoval bogato antično oblačilo ali tako ali drugače našemu filozofu. Tadić pa je nastopil kar v lastni obleki. Če malo pomislimo, je bilo to mogoče najbolj »originalno« v celotni predstavi, kar pa je bilo na žalost samo rezultat igralčevega neodgovornega in neumetniškega pristopa.

V kinu Gledališče smo torej videli (pa še to bolj slabo zaradi izredno slabe osvetlitve z enim samim reflektorjem — organizatorji bi vsaj za to lahko poskrbeli) Ljuba Tadića, sedečega, stoječega in sprehajajočega se (toda Ljuba Tadić je pa vseeno bil!) in slišali njegov glas, oplemeniten s Platonovim tekstom (izgovor, da je bil igrallec obremenjen z verbalistično naravo teksta, ki mrtviči igralčeve gibiljivosti, ga ne more opravičiti, saj bi bila monodrama brez teksta maice dolgočasna!). Neprimeren širši in ožji dramsko-scenski prostor in že omenjena osvetlitev sta (s stališča gledalca) ob vseh nezadovoljivostih bili še najmanj moteči, čeprav pa bi se moral organizator (Klub mladih) klub vsemu bolje pripraviti.

Zato so verjetno vsi tisti, ki so Platonov tekst že poznali odšli domov razočarani in z grunikom priokusom izigranega pričakovanja umetniškega doživlja, ki ga pač vliva ime priznanega dramskega igralca, za ostale pa bi bilo verjetno bolje, da bi Sokratov zagovor prebrali doma, udobneje in ceneje.

Bojan Jablanovec

LAČNI FRANZ — NE MI DIHAT ZA OVRATNIK

Torej, še tretja plošča naše priljubljene skupine, prva v originalni postavi. To se pozna v ritem sekciji, ki je na nek način čvrstejša, seveda po zaslugi bobnarja Pintariča, ki se od prejšnjega (zasilnega), Damjana, razlikuje po stilu in seveda tudi po kvaliteti. Na nek način čvrstejša pa pravim zato, ker je struktura skladb bolj »ohlapna«, ker je v glasbi manj rocka in več jazzy »feelinga« (občutja) in ker glasba deluje bolj »meditativno«, oz. so skladbe, recimo Pvi maj, Lipa zelenela je in Prosim, pazi, da mi ne pohodiš podočnjakov... bolj proste strukture, polne občutja in funkcionalno, kot vedno, dopolnjujejo tekste. No, v glasbi se da čutili tudi nekaj funkyja, občasno v basu in kitari.

Osrednji kreativni figuri sta seveda Rimele in Predin, kar je videti tudi po ovitku. Njuna je vsa glasba, Predin pa je komplet avtor treh skladb. Eno skladbo je prispeval Rimele, vendar je skladba Aluleja zmedena kot naslov in je daleč najslabša na plošči, razen tega pa pada iz konteksta. Ne da bi bila to konceptualna plošča, čeprav ima tudi take elemente, Predinovi teksti (poezija?) pa so toliko značilni, da teksti drugih avtorjev (razen Sedmakov z druge plošče) preprosto ne morejo priti na ploščo. Iz celote plošče štiri tudi sarkastična Bela simfonija z vsem govorenjem in arogantnim tekstom ter Rimelevo kitaro, ki je (upam) parodija na solistične izpade proslulih kitarskih herojev. Rimele seveda ni takšne vrste — njegovi kitarski deli so zelo subtilni, še vedno večkrat inovativni in prefinjeno odigrani, posebej v Prosim pazi... pa je čutiti njegovo zanimanje za, sicer bolj tradicionalistično, jazz obrazce. Predinovi teksti so na tej plošči dosti bolj kot

kdajkoli prej vase usmerjeni, osebno razmišljujoči, posredni opisi razmišljanj in občutij (Ne mi dihat za ovrtnik, Pvi maj in cela druga stran, z izjemo Rimelevo Aluleje), Kamikaze pa se navezuje na teme o obrobnežih (Lačni Franz itd.) s prve plošče. Predin ohranja svojo »lokalno« usmerjenost, skorajda poudarja značilnost Maribora in okolja, s čustvi ni mogoče tudi patosom in izredno interpretacijo pa vedno znova preseneča in seveda daje pečat skupini.

Njihova prva plošča je bila polna »intenzivne« glasbe in je energičnost kar prekpevala, imeli pa so nekaj problemov s produkcijo, tudi izvedbeno še niso bili na sedanjem nivoju. Druga plošča je bila skoraj »preproducirana«, spolirana, še vedno energična, v bistvu pa prehodna, zaključek prvega obdobja. Ne mi dihat za ovrtnik pa je zrel izdelek izdelanih avtorjev (Rimele, Predin) in dobrih izvajalcev (ritem sekcija, klavijature).

Glasba se ne vpenja v nobene aktualne ali modne trende, prej bi rekli, da je tradicionalistično usmerjena, da ima arhaične prizvoke — recimo Lipa zelenela je z izrazitim, liničnim občutjem, ki spominja na narodne pesmi (ne vem, zakaj se ob njej spominam na film Rdeči boogie), v Kamikazah pa je zelo efektno (sodobno?) uporabljen tradicionalen instrument — harmonika. V ustvarjanju skupine je dovolj jasna kontinuiteta, tako zaradi Predinovih tekstov, kot tudi zaradi elementov v glasbi sami — Ne mi dihat za ovrtnik, Kamikaze in Ker sn hitel... se najbolj izrazito navezujejo na vzorce s prejšnjih plošč.

Plošča ima svoje pomanjkljivosti, naj omenim le dvoumnost, oz.

nedorečenost Bele simfonije, pa Alulejo, (z vsemi nesmiselnimi kitarskimi efekti in »čudnim« tekstom) in še kaj, s čisto formalnega stališča recimo dolžina — 31 minut in 21 sekund glasbe zadošča za en daljši EP. Mimogrede, tudi Adijo pamet ni bila nič daljša.

Ne mi dihat za ovrtnik je polna zelo intimnih občutij, pomeni različ-

ščevanje Predina s sabo, s svojimi spomini, razmišljanji, ki so ga okupirala v zadnjem času. Zato lahko pričakujemo, da bo naslednja plošča bolj odprta, da se bo Predin verjetno spet obrnil k »splošnejšim« temam in da bo, po izkušnjah sodeč, temu primerno tudi glasba drugačna.

MILKO POŠTRAK

MARGINALIJE O DRUŠTVENOJ KRIZI

(Josip Županov, Marginalije o društvenoj krizi; izdal Globus Zagreb 1983, 187 strani, cena 550 din)

Pogosteje kot navadno izhajajo knjige, ki izzivajo intelektualni angažman, splošno razvednost in nevrozno oblastnikov. Knjige, kot so Marginalije o društvenoj krizi (Županov), Teoretska koncepcija samoupravljanja (Jovanov), Strankarski pluralizem ili monizam (Koštunica-Cavoški), Politika kao sudbina (Čimić) in druge, so rezultat znanstvenega dela samosvojih mislecev ter odsev njihovega nezadovoljstva z obstoječo koncepcijo in prakso realizacije jugoslovanske proletarske revolucije, ki je, o tem ni več dvoma, v zelo resni krizi.

Dolgo časa je bilo potrebno, da smo besedo kriza sprejeli v politični besednjak, vendar še vedno govorimo le o ekonomski krizi, kot da bi bila mogoča ekonomska kriza brez krize v celotnem sistemu (tudi političnem) in kot da bi obstajala rešitev ekonomske krize — spremembe ekonomskega sistema brez sprememb političnega sistema.

Teoretska nepripravljenost za razumevanje družbene krize, ki zajema vse družbene segmente predpostavlja, da so vsa sedanja premišljevanja družbene krize nujno parcialna in marginalna. Županove Marginalije o družbeni krizi so marginalije zaradi ne celovitosti (ki je, kot smo že povedali nujna) pri obravnavanju vseh dimenzij, vzrokov in posledic družbene krize. Vendar te marginalije nikakor niso marginalne, ker se Županov ukvarja z centralnimi tokovi družbene reprodukcije, ki povzročajo in izražajo krizo.

ISO

3. Kljub radikalnim egalitarnim zahtevam po odpravljanju socialnih razlik, t. j. za odpravljanje vertikalne socialne diferenciacije, je družba evidentno stratificirana: čeprav bi mogoče težko govorili o obstoju razredov v Marxovem pomenu besede, pa zagotovo obstajajo druge oblike stratifikacije (funkcionalne elite, »nižji« in »srednji« razred, sloji ipd.), pri čemer imajo funkcionalne elite tudi nekatere razredne značilnosti. Ni odpravljena ekonomska stratifikacija, ki je vedno temelj razrednega sistema (ta stratifikacija se še povečuje, ni odpravljena politična stratifikacija, ki hoče zmeraj tržnoekonomske kriterije socialnega strukturiranja nadomestiti s političnimi kriteriji) in na koncu ni odpravljena profesionalna stratifikacija (ta je močnejša in se še razvija z razvojem industrializacije). Čeravno je stratifikacija v naši družbi očitno prisotna, za njo ne obstaja institucionalna sankcija (zaradi tega je vprašljiva tudi uporaba termina, ker stratifikacija pomeni institucionalizirano družbeno neenakost).

4. Kljub zahtevam po presejanju nacionalnih izključevanj in antagonizmov na osnovi razred-

stanejo v vsakem trenutku vprašljivi in podvrženi destrukturaciji. Pomanjkanje legitimite dejanskih družbenih tokov povzroča veliko negotovost v sistemu, ki prizadene v sistemu tako favorizirane kot defavorizirane. Ta negotovost hendikepirala regulacijske procese v sistemu, insuficijentnost dejanske regulacije (institucionalna regulativa izgublja svoje regulativne značilnosti — na to opozarja revolucija prava) povečuje pa konfuzijo in tudi krizo v sistemu.

Posebeje potrebno poudariti, da pomanjkanje legitimite dejanskih družbenih tokov ogroža legitimite upravljalškega podsistema, torej politične birokracije. Ta pa ima izjemen položaj v globalnem sistemu, ki ni usklajen z institucionalnim modelom samoupravljanja, ki pa ga upravičuje s frazo, da je nenadomestljiva vloga njene avangarde pri realizaciji družbenih sprememb. Če se te spremembe zreducirajo na normativno preslikavo nove družbe, dejanski družbeni tokovi pa vlečejo družbo v prejšnja sta-

šanje napetosti in omili krizo v sistemu. Kot primer institucionalne adaptacije bi lahko navedli poskuse, da so se podjetja in podjetništvo prilagodili samoupravni konceptu (»samoupravno podjetje«, »kolektivno podjetništvo«), ki je potekalo od 1950. do 1971. leta, posebej pa v obdobju gospodarske reforme od 1965. do 1971. leta. O tem sem pisal v delu.

»Evolucija in nivolicija samoupravnega podjetja.« Takšno prilagajanje je peljalo v končni konsekvenci v model privatne kapitalistične korporacije, torej v popolno negacijo sistema. Podobni primeri so s teorijami socialističnega tržnega gospodarstva, potem z dolgimi razpravami o odnosu med razrednim in nacionalnim itd. Vse te adaptacije so leta 1971 doživele debakl, globalni sistem je dobil »lekicjo« in se ta

danes to osnovni način reagiranja sistema. Še pred 1971—1972 letom, pa tudi pozneje, se je uporabljala že znana metoda političnih kampanj. Te kampanje so najbolj pogosto usmerjene na socialne razlike, čeprav se za tem lahko skrivajo globlji motivi. Ne bom se ukvarjal z opisovanjem različnih kampanj, ki so se vodile v naši družbi, opozoril pa bi rad na tisto, kar je po mojem mnenju bistveno za vsako kampanjo.

Vsaka kampanja (razen v glavnem ekonomskih) nastopa takrat, ko kriza legitimite obstoječih dejanskih tokov doseže kulminacijo in, ko nobena elaboracija institucionalnega

MARGINALIJE O DRUŽBENI KRIZI

sistema ne more zadovoljiti prebivalce, predvsem pa delavski razred.

Kampanja je poskus, da se celotna družbena situacija prestavi v neko preteklo fazo revolucionarnega gibanja, ki je pred fazo institucionalizacije in formalizacije gibanja. Obstoječa situacija, ki je izzvala nezadovoljstvo, je »izbrisana« kot z magnetofonskega traka in razvoju začenja od začetka ob velikih obljubah politične birokracije, da bo razvoj potekal drugače. Seveda, naravni tokovi niso odpravljani in stvari se relativno hitro vračajo v prvotni položaj, politični birokraciji pa je podaljšana smernica ter na ta način pridobi na času — tudi več let (npr. kot odgovor na kampanjo zoper tehnokracijo, ustavne spremembe in spremembe zakona o združenem delu je prišlo do začasnega prenehanja s štrajki, koncem sedemdesetih let so se štrajki ponovno začeli). Potem bo prišla nova kampanja. Metoda kampanj se bo najbrž še uporabljala, čeprav se v novjšem času veliko več uporablja elaboracija institucionalnega sistema. Vendar s sklepi ni treba hiteti. Dosedaj so bile kampanje precej uspešen način izpuščanja pare iz kotla in zmanjševanja napetosti v sistemu, čeprav same niso reševale ničesar.

PREVOD IN IZBOR SI

metoda po 1971—1972. leta ni več uporabljala.

Sedaj se, namesto institucionalnega prilagajanja do absurda, uporablja metoda normativno-ideološke elaboracije. Na vsako vidno diskrepanco med proklamiranim in dejanskim sistemom sledi reakcija »dopolnjevanja normativno-institucionalnega modela«, kar spremlja cela gora predpisov, birokratskih »inovacij« in ideoloških deklaracij. Sistem se elaborira do popolnosti. Pri tem sistem pričakuje, da bo ideološka elaboracija prenešana v institucionalno regulativo, ki zajema vse družbene sfere, uspela absolutno kontrolirati vse družbene tokove in tako ustvariti polno identiteto institucionalnega in dejanskega. Seveda se takšna pričakovanja ne uresničujejo. Nasprotno. Višja stopnja institucionalizacije zgolj dramatizira nasprotja med institucionalnimi in dejanskimi družbenimi tokovi. Torej, čeprav sistem pozna drugo stran družbenega življenja, mu ne priznava upravičenosti obstoja, ampak takoj reagira z »dopolnjevanjem« modela. Gotovo je, da se na ta način ne zmanjšujejo napetosti v sistemu, ampak se le zaostrojujejo. Kljub temu je

nja, ki jih je bilo potrebno preseči, potem postaja vprašljiv ta poseben položaj politične birokracije. Glede na to, da politična birokracija zavzema centralni položaj v delovanju celotnega družbenega sistema, postaja vprašljiv tudi celotni družbeni sistem. Izkušnje koncem šestdesetih in v začetku sedemdesetih let so glede tega zelo instruktivne.

3. MEHANIZMI REŠEVANJA KRIZE

ali obstajajo kakšni mehanizmi globalnega sistema, s katerimi se lahko razrešuje kriza? Menim, da obstajajo. To so:

1. Institucionalne adaptacije.
 2. Normativno-ideološke elaboracije.
 3. Družbene kampanje.
- Institucionalne adaptacije temeljijo na ambivalentnosti institucionalnega sistema samega oz. njegove ideologije, pomenijo pa delno prilagajanje samega sistema, tako da le-ta vsaj delno zajame sankcijo. Povečanje tolerance do dejanskih tokov ali »liberalizacija« povzroči zmanj-

ne solidarnosti, so nacionalni ekskluzivizmi in antagonizmi skoraj razbili ladjo koncem šestdesetih in v začetku sedemdesetih let. Razplet 1971—72. leta ni pomenil definitivnega konca teh pojavov; ti se še danes pojavljajo, bolj ali manj prikrito in črpajo svojo moč iz nezavednih in iracionalnih struktur človeškega vedenja.

2. KRIZA LEGITIMITETE

Razkorak med institucionalnimi zahtevami in dejanskimi tokovi povzročajo krizo legitimite, s tem pa tudi krizo družbene kontinuitete. Dejanski tokovi življenja in obnašanja ne morejo vzpostaviti kontinuitete družbenega življenja, ali z drugimi besedami, ne morejo stabilizirati sistema, če nimajo institucionalno legitimite. Družbeno življenje je sedaj vrsta improviziranih aranžmajev, ki lahko po-

skim postalo izrazitejšo. Naj navedemo obe strani družbene napetosti, katere rezultat je kriza.

Na normativno-institucionalni strani:

1. Koncept združenega dela v sistemu družbene lastnine med proizvodnimi sredstvi.
2. Koordinacija odločitev v ekonomskem sistemu na osnovi samoupravnega sporazumevanja, s čimer bi se naj presejala tražiščna koordinacija in koordinacija iz enega političnega centra.
3. Odsotnost vertikalne socialne diferenciacije, pa ne samo razredov, ampak tudi funkcionalnih elit in družbenih stanov, preseganja ekonomskih in političnih kriterijev stratifikacije — skratka, reduciranje socialne strukture na nivo horizontalnih interesnih skupin (pluralizem samoupravnih interesov) s perspektivo, da se socialna struktura zreducira na začasne interesne koalicije posameznikov.

4. Razredno fundamentirana solidarnost med različnimi nacionalnimi in narodnostnimi skupinami, pri čemer so nacionalni antagonizmi popolnoma preseženi.

Na strani dejanskih (naravnih) družbenih tokov:

1. Kljub koncepciji združenega dela, dejansko obnašanje v gospodarstvu poteka v okviru podjetniškega koncepta z logiko sredstev, profita in hierarhije. Kljub vsem proklamacijam se temeljne in delovne organizacije obnašajo kot ekonomska podjetja, kar pogojuje tudi notranje odnose, kakršni so v podjetju.

2. Kljub zahtevam globalnega samoupravnega ekonomskega sistema, ki temelji na samoupravni koordinaciji odločitev ekonomskih subjektov, koordinacija dejansko temelji na delovanju tržišča ali državni intervenciji.

Tržišče, kakor tudi državna intervencija, predstavlja določene naravne, družbene tokove, ki se avtomatsko reproducirajo, če so vgrajeni v sistem.

Diagnoza je jasna: kriza. Res, to ni kriza zgodovinsko blokiranih možnosti družbenih sprememb »kot je npr. kriza v Poljski, ki predstavlja krizo etatističnega modela socializma. Jugoslovanska družba ima vrsto »komparativnih prednosti« glede na obstoječe družbe »realnega socializma«, ki pa se kažejo skozi razvite demokratične procese in enotnost »samoupravne orientacije v notranjem razvoju in neodvisne, neuvrščene izvenbolokovske pozicije v svetu«. Zaradi tega v jugoslovanski družbi obstaja pozitivna orientacija večine članov družbe k možnosti izhoda iz krize. Glede na to se lahko jugoslovanska kriza preseže v okviru temeljnega modela samoupravnega socializma. Takoj se je treba vprašati, če se kriza lahko razreši v okviru obstoječe neravne variante samoupravnega socializma ali pa je potrebno zamenjati to varianto z drugo varianto razvitega samoupravnega socializma. Zamenjava variant je lahko po obsegu in globini sprememb enaka spremembi družbeno-ekonomskega modela. Torej, če bodo napor za izhod iz krize izhajali iz obstoječe variante (to pa je bistvo stabilizacije), lahko traja kriza zelo dolgo. . .

1. GLAVNE DIMENZIE KRIZE

Vzrok krize je v povečanju napetost v sistemu. Zaradi tega se je potrebno vprašati, od kod napetost v sistemu.

Menim, da je protislovje med normativno-institucionalnim »načrtovanim sistemom« in objektivnim »realiziranim sistemom« osnovna razsežnost krize, ki je zelo izrazita v sedanjem času, prisotna pa je bila tudi v preteklem obdobju.

Ta kriza je izbruhnila 1971—1972. leta, potem pa je pripeljala do novih zapletov v sedemdesetih letih, ko je protislovje med željenim in dejan-

